

Maksātnespējas
kontroles dienests

MAKSĀTNESPĒJAS KONTROLES DIENESTA SKAIDROJUMI UN ATZIŅAS

2025.07. - 2025.11.

SATURS

SAĪSINĀJUMI.....	4
1. AR ADMINISTRATORA DARBĪBU SAISTĪTIE JAUTĀJUMI	
MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ	5
<i>Par kreditora prasījuma pamatotību</i>	<i>5</i>
<i>Par administratora darbības revīziju</i>	<i>6</i>
<i>Par administratora tiesībām atteikties no parādnieka vārdā pieteiktā cietušā kompensācijas pieteikuma kriminālprocesā.....</i>	<i>8</i>
<i>Par dokumentu glabāšanu izbeigtā juridiskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>9</i>
<i>Par dokumentu izsniegšanu kreditoram.....</i>	<i>10</i>
<i>Par kreditoru iebildumiem par juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu sarakstu un kreditoru prasījumu segšanas plānu</i>	<i>11</i>
<i>Par lēmuma pieņemšanu kreditoru sapulcē par administratora atcelšanas ierosināšanu, ja maksātnespējas procesā pieteikti divi kreditoru prasījumi</i>	<i>12</i>
2. TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS PROCESS.....	13
<i>Par darba devēja maksātnespējas procesa pieteikšanu TAP</i>	<i>13</i>
<i>Par termiņu atkārtota TAP pieteikuma iesniegšanai.....</i>	<i>14</i>
<i>Par kreditora tiesībām TAP laikā</i>	<i>15</i>
3. JURIDISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS.....	16
<i>Par juridiskās personas maksātnespējas procesa depozītu un maksātnespējas procesa pabeigšanu</i>	<i>16</i>
<i>Par darbinieka prasījumu</i>	<i>17</i>
<i>Par kreditoru prasījumu iedalījumu galvenajos un blakus prasījumos</i>	<i>18</i>
<i>Par nodokļu parāda dzēšanu juridiskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>19</i>
<i>Par rīcību juridiskās personas maksātnespējas procesā.....</i>	<i>20</i>
<i>Par prasījuma no uzņēmuma pārejas cedēšanu.....</i>	<i>22</i>
<i>Par līgumsodu, pasludinot juridiskās personas maksātnespējas procesu.....</i>	<i>24</i>
4. FIZISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS	25
<i>Par rīcību pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas.....</i>	<i>25</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu</i>	<i>26</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu</i>	<i>27</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu no citas personas konta.....</i>	<i>29</i>
<i>Par kredītsaistību dzēšanu, ja ienākumi tiek gūti tikai no bērnu kopšanas pabalsta</i>	<i>29</i>
<i>Par saistību dzēšanas procedūras pabeigšanu</i>	<i>30</i>
<i>Par saistību dzēšanas plāna piemērošanas nosacījumiem.....</i>	<i>31</i>
<i>Par bērna kopšanas pabalsta novirzīšanu kreditoru prasījumu apmierināšanai</i>	<i>33</i>
<i>Par noraidīto protestu sakarā ar fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu</i>	<i>34</i>
5. PARĀDNIEKA MANTA MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ	36
<i>Par mantojuma pieņemšanu pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas</i>	<i>36</i>

<i>Par mantoto naudas līdzekļu novirzīšanu kreditoriem saistību dzēšanas procedūras ietvarā</i>	<i>37</i>
6. PĀRROBEŽU MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS	38
<i>Par konta atvēršanu ārpus Latvijas Republikas reģistrētajām kredītiestādēm</i>	<i>38</i>
<i>Par parādsaistību dzēšanu attiecībā uz Lielbritānijā izbeigtu maksātnespējas procesu un kreditora neinformēšanas sekām</i>	<i>39</i>
<i>Par minimālo mēnešalgu fiziskās personas maksātnespējas procesā, ja parādnieks strādā ārvalstīs</i>	<i>40</i>
<i>Par Skotijā pasludināta maksātnespējas procesa atzīšanu</i>	<i>41</i>
7. CITI AR MAKSĀTNESPĒJAS TIESĪBĀM SAISTĪTI JAUTĀJUMI	42
<i>Par personas datu izpaušanu kreditoru reģistrā</i>	<i>42</i>
<i>Par kreditora tiesībām, ja parādnieka saistības nodrošinātas ar hipotēku uz trešajai personai piederošu nekustamo īpašumu</i>	<i>43</i>
<i>Par maksātnespējas procesa pieteikuma veidlapu</i>	<i>45</i>
<i>Par kreditora prasījuma iesniegšanas iespējām</i>	<i>46</i>
<i>Par kreditora tiesībām parādnieka saistību neizpildes gadījumā</i>	<i>47</i>

SAĪSINĀJUMI

Administrators – maksātnespējas procesa administrators;

Atbrīvošanas no parādsaistībām likums – Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likums;

DPGF – darbinieku prasījumu garantiju fonds;

ES – Eiropas savienība;

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību;

TAP – tiesiskās aizsardzības process;

VID – Valsts ieņēmumu dienests.

1. AR ADMINISTRATORA DARBĪBU SAISTĪTIE JAUTĀJUMI MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ

Par kreditora prasījuma pamatotību¹

- *Administrators, ievērojot tiesas lēmuma tvērumu, saglabā pienākumu izvērtēt katra prasījuma būtību un nodrošināt, ka maksātnespējas procesā tiek atzīts tikai viens tiesiski pamatots prasījums.*

No iesnieguma izriet, ka SIA "Nosaukums A" (turpmāk šajā skaidrojumā – Parādnieks) juridiskās personas maksātnespējas procesā iesniegti divi savstarpēji saistīti kreditoru prasījumi – viens no VID un otrs no maksātnespējīgās SIA "Nosaukums B", abi pamatoti ar VID lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu 36 025,90 euro apmērā. Arī SIA "Nosaukums B" ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process un vienīgais atzītais kreditors ir VID, kura kreditora prasījums pamatots ar iepriekš minēto VID lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu. SIA "Nosaukums B" cēla prasību Ekonomisko lietu tiesā par uzņēmumu pāreju pret Parādnieku, pamatojoties uz minēto VID lēmumu.

Administrators nolēma atzīt VID kreditora prasījumu ar prasījuma tiesībām 14 586,46 euro apmērā, bet noraidīt daļā par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, jo VID nav atsaucis savu kreditora prasījumu SIA "Nosaukums B" maksātnespējas procesā, savukārt administrators nevar atzīt vienu un to pašu kreditora prasījumu. Minēto administratora lēmumu VID pārsūdzēja.

Nemot vērā minēto, lūgts sniegt viedokli, kura kreditora prasījums ir pamatots un vai Parādnieka maksātnespējas procesā iespējams vienlaicīgi atzīt divus prasījumus, kas izriet no viena un tā paša tiesiskā pamata.

Atbilstoši Komerclikumam², ja uzņēmums vai tā patstāvīga daļa pāriet citas personas īpašumā vai lietošanā, uzņēmuma ieguvējs atbild par visām uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas saistībām. Tomēr par tām saistībām, kuras radušās pirms uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārejas citas personas īpašumā vai lietošanā un kuru izpildes termiņš vai nosacījums iestājies piecu gadu laikā pēc uzņēmuma pārejas, uzņēmuma nodevējs un uzņēmuma ieguvējs atbild solidāri.

Konkrētajā situācijā ir stājies spēkā VID lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu un šis lēmums ir saistošs gan attiecībā uz uzņēmuma nodevēju, gan uz uzņēmuma pārņēmēju, jo saskaņā ar Komerclikumu uzņēmuma pārņēmējs kļūst solidāri atbildīgs ar uzņēmuma nodevēju par tiem nodokļu parādiem, kas radušies līdz uzņēmuma pārejas brīdim. Tas nozīmē, ka VID kā kreditors ir tiesīgs pieteikt savu prasījumu abos maksātnespējas procesos – gan uzņēmuma nodevēja, gan uzņēmuma pārņēmēja procesā, jo līdz brīdim, kamēr parāds netiek segts, solidārā atbildība saglabājas.

Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka solidārs prasījums nevar tikt apmierināts divas reizes, proti, ja viena no pusēm maksā, otra atbrīvojas no attiecīgās daļas saistības. Tādēļ abu maksātnespējas procesu administratoru pienākums ir atzīt VID prasījumu kā pamatotu abos maksātnespējas procesos, vienlaikus nodrošinot, ka apmierināšanas gaitā tiek novērsta dubulta parāda atgūšana. VID prasījums šajā gadījumā balstās uz spēkā esošu administratīvo aktu, tam ir prioritārs raksturs, un administratoram nav tiesību to noraidīt, ja vien nav konstatēti būtiski formāli trūkumi vai tas ir zaudējis spēku.

Attiecībā uz uzņēmuma pārņēmēja prasījumu, kas balstīts uz VID lēmumu, ar kuru konstatēta uzņēmuma pāreja, jānorāda turpmākais.

¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 12. novembra vēstule Nr. 1-57n/2025/644.

² Komerclikuma 20. panta pirmā daļa.

Saskaņā ar Civillikumu³ kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu. Tātad regresa prasības jautājums šajā situācijā ir būtisks, jo tas nosaka, vai uzņēmuma pārņēmējam vispār rodas tiesības iesniegt prasījumu pret uzņēmuma nodevēju maksātnespējas procesā.

Uzņēmuma pārņēmēja prasījums, kas pamatots tikai ar VID lēmumu, pats par sevi nav uzskatāms par regresa prasību Civillikuma izpratnē, ja uzņēmuma pārņēmējs vēl nav samaksājis VID noteikto nodokļu parādu, tādēļ viņš nav izpildījis solidāro saistību un viņam nav pamata vērsties pret uzņēmuma nodevēju ar prasījumu. Regresa prasība šādā gadījumā būtu priekšlaicīga un bez tiesiska pamata, jo vēl nav iestājies fakts, kas rada tiesības uz atlīdzību – faktiskā maksājuma izdarīšana.

Savukārt, ja uzņēmuma pārņēmējs vēlāk patiešām samaksātu VID noteikto nodokļu parādu, viņam rastos tiesības iesniegt regresa prasību pret uzņēmuma nodevēju par viņa daļu attiecīgajā parādā, savukārt VID savs prasījums būtu jāatsauc, jo kā minēts iepriekš, solidārs prasījums nevar tikt apmierināts dubultā.

Tādā gadījumā šāds prasījums būtu tiesiski pamatots un varētu tikt atzīts uzņēmuma nodevēja maksātnespējas procesā.

Vienlaikus piebilstams, ka ar Vidzemes rajona tiesas lēmumu lietā tiesa ir noraidījusi VID sūdzību par administratora lēmumu, ar kuru noraidīts VID kreditora prasījums daļā par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu.

No minētā tiesas lēmuma izriet, ka tiesa, izskatot VID sūdzību par administratora lēmumu, to ir noraidījusi kā nepamatotu, tomēr nav vērtējusi paša strīda būtību, proti, nav analizējusi, kuram no prasījumiem – VID vai uzņēmuma pārņēmējam ir prioritārs un tiesiski pamatots raksturs. Tiesa ir aprobežojusies ar konstatējumu, ka vienā un tajā pašā maksātnespējas procesā nevar tikt atzīti divi vienādi prasījumi, kas balstās uz vienu un to pašu tiesisku pamatu un attiecas uz vienu un to pašu parādu.

Līdz ar to administrators, ievērojot tiesas lēmuma tvērumu, saglabā pienākumu izvērtēt katra prasījuma būtību un nodrošināt, ka maksātnespējas procesā tiek atzīts tikai viens tiesiski pamatots prasījums.

Par administratora darbības revīziju⁴

- *Kreditori, kas pārstāv vismaz 25 % no attiecīgās kreditoru grupas pamatprasījumiem, var pieprasīt administratora darbības revīziju, ko veic viņu pieaicināts zvērināts revidents.*
- *Informācijas nodrošināšana revidentam jāveic tādā pašā veidā, kā tas būtu darīts attiecībā uz citām procesā iesaistītajām personām – ievērojot informācijas pieprasītāja lūgumu un saskaņojot to ar administratora iespējām praktiski šo lūgumu izpildīt.*

Iesniegumā norādīts, ka ar Rīgas pilsētas tiesas spriedumu ir pasludināts SIA "Nosaukums" maksātnespējas process un par administratoru ir iecelts iesniedzējs.

Norādīts, ka kreditora pārstāvis, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 85.¹ pantu, ir paziņojusi administratoram, ka kreditors ir nolīdzis revidentu komercsabiedrību SIA "Nosaukums 2" veikt administratora darbību pārbaudi parādnieka maksātnespējas procesā un parādnieka darījumu, grāmatvedības un finanšu pārbaudi līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai.

Ņemot vērā minēto, lūgts sniegt skaidrojumu, kādas darbības jāveic administratoram pēc revidenta pieprasījuma saņemšanas.

Maksātnespējas likuma 85.¹ pants noteic, ka kreditori, kas pārstāv vismaz 25 % no

³ Civillikuma 1670. un 1686. pants.

⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 22. augusta vēstule Nr. 1-57n/2025/491.

attiecīgās kreditoru grupas pamatprasījumiem, var pieprasīt administratora darbības revīziju, ko veic viņu pieaicināts zvērināts revidents. Maksātnespējas likums noteic, ka revidents var pārbaudīt gan administratora darbību, gan parādnieka finanšu dokumentus. Līdz ar to likumdevējs ir prezumējis, ka zvērināta revidenta kompetences ir pietiekošas, lai izvērtētu un sniegtu savu atzinumu par administratora konkrētā procesā veiktajām darbībām.

Revidents darbojas neatkarīgi un profesionāli⁵, un viņa darbības mērķis ir sniegt objektīvu vērtējumu par uzņēmuma finanšu stāvokli. Lai nodrošinātu revidenta neatkarību, likums nosaka virkni prasību, kuras viņam jāievēro.

Revidentu statusu var pārbaudīt [biedrības "Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija"](#) (turpmāk šajā skaidrojumā – Revidentu asociācija) vestajā Zvērinātu revidentu reģistrā, Zvērinātu revidentu komercsabiedrību reģistrā, kā arī Trešo valstu revidentu reģistrā. Šī informācija tiek glabāta elektroniski un ir pieejama Revidentu asociācijas tīmekļvietnē sadaļā "Revidentu reģistri". Ja rodas neskaidrības vai šaubas par revidenta statusu vai citu ar revīziju saistītu jautājumu, ieteicams sazināties ar Revidentu asociāciju, kas var sniegt nepieciešamo skaidrojumu un atbalstu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 85.¹ panta piekto daļu administratoram ir pienākums divu nedēļu laikā nodrošināt pieprasīto informāciju, kā arī papildu datus pēc revidenta pieprasījuma. Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 2. punkts noteic, ka administratoram ir pienākums sniegt informāciju par maksātnespējas procesa norisi tiesai, kreditoriem, Maksātnespējas kontroles dienestam un citām normatīvajos aktos noteiktajām personām un institūcijām. Proti, informācijas nodrošināšana revidentam jāveic tādā pašā veidā, kā tas būtu darīts attiecībā uz citām procesā iesaistītajām personām – ievērojot informācijas pieprasītāja lūgumu un saskaņojot to ar administratora iespējām praktiski šo lūgumu izpildīt. No revidenta informācijas pieprasījuma izriet, ka lūgto informāciju revidents vēlas saņemt elektroniski uz revidenta norādīto e-pasta adresi vai, administratoram to deponējot ar lejupielādes iespējām. Līdz ar to administratoram iespēju robežās jānodrošina piekļuve atbilstoši revidenta norādījumiem. Ja revidenta lūgumu nav iespējams izpildīt, administratoram jāinformē revidents un jāsaskaņo cits informācijas sniegšanas veids.

Veicot revīziju maksātnespējas procesā, administratoram ir pienākums nodrošināt revidentam piekļuvi visiem dokumentiem, kas nepieciešami revīzijas uzdevuma izpildei.

Attiecībā uz kreditoru, kurš pieprasījis revīzijas veikšanu, pārstāvja tiesībām būt klāt dokumentu uzrādīšanas brīdī, jānorāda, ka Maksātnespējas likumā nostiprinātais atklātības princips un citas attiecīgā likuma normas, piemēram Maksātnespējas likuma 81. pants, paredz vispārīgas kreditora tiesības būt informētam par maksātnespējas procesa norisi, lai spētu aizsargāt savas likumiskās intereses. Tostarp kreditoram ir tiesības vērsties pie administratora ar lūgumu izsniegt maksātnespējas procesa dokumentus, pamatojot savu pieprasījumu atbilstoši Informācijas atklātības likuma prasībām. Līdz ar to administratoram, ievērojot atklātības principu, vispārīgi nav pamata liegt kreditoram iespēju iepazīties ar maksātnespējas procesa dokumentiem, ja vien nav pamata uzskatīt, ka atsevišķu dokumentu vai ziņu sniegšana varētu kaitēt parādnieka vai kreditoru likumīgajām interesēm.⁶ Tomēr jāņem vērā, ka kreditors, kurš pasūtījis revīziju saskaņā ar Maksātnespējas likuma 85.¹ pantu, nav tiesīgs iegūt piekļuvi dokumentiem, kuri viņam kā kreditoram nebūtu pieejami, ja viņš veiktu administratoram individuālo pieprasījumu, piemēram, informācija, kas satur komercnoslēpumu. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka revidenta pakalpojums tiktu izmantots kā līdzeklis dokumentu iegūšanai, apejot tiesību ierobežojumus.

Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā šī situācija ir risināma, nevis ierobežojot revidenta piekļuvi dokumentiem, bet gan revidentam ievērojot konfidencialitātes pienākumu,

⁵ Revīzijas pakalpojumu likuma 25. panta pirmā daļa.

⁶ Atklātības princips nav absolūts un tas nenosaka obligātu pienākumu administratoram maksātnespējas procesa ietvaros padarīt ikvienam pieejamu jebkura veida informāciju. Administratoram jāizvērtē pieprasītās informācijas sniegšanas tiesiskums un pieļaujamība attiecībā uz tādu informāciju, kuras neierobežota izpaušana varētu kaitēt parādnieka vai kreditoru likumīgajām interesēm, tostarp fizisko personu datu apstrādes prasības.

kas noteikts Revīzijas pakalpojumu likuma 27. pantā. Ja revīzijas gaitā tiek analizēti dokumenti, kas satur komercnoslēpumu vai citu ierobežotas pieejamības informāciju, kreditors, kuram šāda informācija normāli nebūtu pieejama, nedrīkst piedalīties dokumentu apskatē klātienē vai revidents nedrīkst kreditoram šādus dokumentus izsniegt.

Vienlaikus, ja dokumenti, kurus revidents analizē, ir tādi, kas būtu pieejami kreditoram pēc pamatota pieprasījuma, nav pamata šādu informāciju slēpt. Tādēļ administratoram ir jāsažinās ar revidentu, jāizrunā dokumentu pieejamības jautājumi un jāvienojas par revīzijas norisi, ievērojot gan revīzijas uzdevuma prasības, gan konfidencialitātes un atklātības principus.

Papildus norādām, ka Revidentu asociācijas tīmekļvietnē pieejamajā [informatīvajā materiālā](#) norādīts, kādi dokumenti var tikt analizēti revīzijas gaitā.

Maksātnespējas kontroles dienests uzskata, ka darījumu izvērtēšana nebūtu ierobežojama ar trīs gadu periodu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Šis periods ir prezumēts kā kritisks, taču tas nav pielīdzināms noilguma termiņam. Piemēram, administratoram ir tiesības celt prasību par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu arī uz vispārējiem Civillikuma pamatiem, piemēram, Civillikuma 1415. un 1592. pantā noteiktajiem. Pēc analogijas revidents var pieprasīt dokumentus arī par ilgāku laika posmu, ja tas ir nepieciešams revīzijas mērķa sasniegšanai – objektīvai uzņēmuma finanšu stāvokļa novērtēšanai.

Par administratora tiesībām atteikties no parādnieka vārdā pieteiktā cietušā kompensācijas pieteikuma kriminālprocesā⁷

- *Ja administratora ieskatā ir saskatāms pamats, lai parādnieka vārdā atteiktos no prasījuma, administratoram ir jāizmanto līdzekļi, ko paredz piemērojamā Maksātnespējas likuma redakcija, piemēram, informējot par to kreditorus un aicinot par šo jautājumu lemt kreditoru sapulcē. Ja nepieciešamais kreditoru atbalsts, lai atteiktos no prasījuma, kreditoru sapulcē netiek gūts, administratoram iesniegumā norādītajā situācijā nav tiesiska pamata patstāvīgi atteikties no prasījuma.*

Iesniegumā norādīts, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā, kas pasludināts 2009. gadā, parādnieka vārdā ir pieteikts cietušā kompensācijas pieteikums kriminālprocesā. Juridiskās personas maksātnespējas procesā ir saņemts personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, aizstāvja iesniegums, kurā administratoram lūgts atsaukt parādnieka vārdā iesniegto cietušā kompensācijas pieteikumu.

Lūgts sniegt viedokli, vai atbilstoši Maksātnespējas likuma redakcijai, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim, administrators drīkst patstāvīgi lemt par atteikšanos no parādnieka prasījumiem pret trešajām personām, tostarp no pieteiktā kaitējuma kompensācijas pieteikuma.

Iesniegumā aprakstītajā situācijā ir piemērojamas Maksātnespējas likuma normas, kas bija spēkā juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdī 2009. gadā,⁸ proti, Maksātnespējas likuma redakcija, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim.

Jautājumu par administratora tiesībām parādnieka vārdā atteikties no prasījuma tiesībām minētajā Maksātnespējas likuma redakcijā regulē 64. panta 10. punkts. Šī tiesību norma paredz, ka administratoram ir tiesības atteikties no jebkura prasījuma vai slēgt izlīgumu parādnieka vārdā attiecībā uz parādnieka prasījumiem pret trešajām personām, ja par to nobalso trīs ceturtdaļas klātesošo balsstiesīgo kreditoru. Minētā tiesību norma paredz, ka lēmuma pieņemšana par atteikšanos no prasījumiem pret trešajām personām nav administratora patstāvīgās kompetences jautājums, bet gan tam ir nepieciešama kreditoru sapulces piekrišana.

Turklāt minētais regulējums attiecas uz jebkuriem prasījumiem, tostarp cietušā kaitējuma kompensācijas pieteikumu kriminālprocesā, arī gadījumā, ja pastāv šaubas par konkrētā

⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 7. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/76.

⁸ Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu 5. punkts.

prasījuma pamatotību.

Apstāklis, ka ir saņemts aizstāvja iesniegums, kurā administratoram lūgts atteikties no parādnieka vārdā iesniegtā kaitējuma kompensācijas pieteikuma, neietekmē administratora pienākumu nodrošināt likumīgu maksātnespējas procesa norisi. Līdz ar to administratoram nav tiesību iesniegumā aprakstītajā situācijā patstāvīgi un vienpersoniski lemt par atteikšanos no parādnieka vārdā iesniegtā prasījuma, jo šāda kārtība būtu pretēja Maksātnespējas likuma 64. panta 10. punktam redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010. gada 31. oktobrim.

Ja administratora ieskatā ir saskatāms pamats, lai parādnieka vārdā atteiktos no prasījuma, administratoram ir jāizmanto līdzekļi, ko paredz piemērojamā Maksātnespējas likuma redakcija, piemēram, informējot par to kreditorus un aicinot par šo jautājumu lemt kreditoru sapulcē. Ja nepieciešamais kreditoru atbalsts, lai atteiktos no prasījuma, kreditoru sapulcē netiek gūts, administratoram iesniegumā norādītajā situācijā nav tiesiska pamata patstāvīgi atteikties no prasījuma.

Par dokumentu glabāšanu izbeigtā juridiskās personas maksātnespējas procesā⁹

- *Vispārējās civiltiesiskās atbildības noilguma termiņš pats par sevi neuzliek pienākumu bez izņēmuma glabāt visus maksātnespējas procesa dokumentus 10 gadus pēc to izdošanas, īpaši, ja tie ir datēti ievērojami pirms procesa sākuma un tiem nav saistības ar iespējamām pretenzijām vai strīdiem.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli, vai administratoram ir jāglabā parādnieka pārstāvja nodotie dokumenti izbeigtā juridiskās personas maksātnespējas procesā, tostarp rēķini, pavadzīmes, čeki un citi maksājuma dokumenti, kas datēti pirms vairāk nekā 10 gadiem (piemēram, ar 2014. gadu).

Atbilstoši Maksātnespējas likumam¹⁰, administrators pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas nodod valsts arhīvā tiesību aktos noteiktos dokumentus, savukārt pārējo dokumentāciju glabāšanas termiņš ir noteikts, ņemot vērā Civillikumā¹¹ paredzēto vispārējo civiltiesiskās atbildības noilguma termiņu – proti, 10 gadus. Šāds termiņš ir uzskatāms par vispārpieņemtu dokumentu saglabāšanas periodu, ievērojot administratora un uzraugošo personu civiltiesisko atbildību maksātnespējas procesa gaitā.

Tādējādi, dokumenti, tai skaitā arī no parādnieka pārstāvja ar pieņemšanas - nodošanas aktu saņemtie maksājuma dokumenti (rēķini, pavadzīmes, čeki u.c.), kuru izdošanas datums pārsniedz 10 gadus no attiecīgā brīža, parasti vairs nav uzskatāmi par obligāti glabājamiem, ja vien nepastāv konkrēts tiesisks pamats to saglabāšanai, piemēram, saistība ar tiesvedību vai citi aktuāli civiltiesiski procesi. Tajos gadījumos, kad dokumentiem nav vairs juridiskas nozīmes, to turpmāka glabāšana varētu būt neracionāla.

Vienlaikus uzsverams, ka administratoram ir jāizvērtē katrs gadījums individuāli, ņemot vērā dokumentu saturu un iespējamo nozīmi civiltiesisku strīdu gadījumā, kā arī jāievēro pienākums rīkoties atbildīgi, tostarp izvērtējot iespējamos riskus, kas var rasties, ja dokumenti tiek iznīcināti pirms vispārējā noilguma termiņa beigām.

Lai arī Civillikumā¹² noteiktais vispārējās civiltiesiskās atbildības noilguma termiņš kalpo kā racionāls atskaites punkts dokumentu glabāšanas termiņa noteikšanai, tas pats par sevi nenosaka dokumentu obligātas glabāšanas pienākumu visos gadījumos. Dokumentu glabāšanas termiņš ir jāvērtē kopsakarā ar konkrētās dokumentācijas būtību, tās juridisko nozīmi un

⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 1. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/73.

¹⁰ Maksātnespējas likuma 65. panta 13. punkts.

¹¹ Civillikuma 1895. pants.

¹² Civillikuma 1895. pants.

normatīvajos aktos paredzētajām prasībām, tostarp Maksātnespējas likuma¹³ prasībām un uzraudzības iestādes sniegtajām vadlīnijām.

Maksātnespējas kontroles dienests savos skaidrojumos ir uzsvēris, ka dokumentu glabāšanas termiņš ir noteikts, ņemot vērā, nevis tieši "pakārtojot" Civillikumā¹⁴ noteikto noilgumu. Turklāt skaidrojumos arī uzsvērts, ka administratoram ir jāvērtē dokumentu saglabāšanas racionālums, jo ne visiem dokumentiem ir ilgstoši saglabājama juridiska nozīme. Līdz ar to vispārējās civiltiesiskās atbildības noilguma termiņš pats par sevi neuzliek pienākumu bez izņēmuma glabāt visus maksātnespējas procesa dokumentus 10 gadus pēc to izdošanas, īpaši, ja tie ir datēti ievērojami pirms procesa sākuma un tiem nav saistības ar iespējamām pretenzijām vai strīdiem.

Tāpēc, izvērtējot dokumentu, piemēram, 2014. gadā izsniegtu rēķinu vai čeku, glabāšanas nepieciešamību izbeigtā maksātnespējas procesā, administratoram ir jāņem vērā to faktiskā nozīme un iespējamā juridiskā lietderība, nevis automātiski jāpiemēro 10 gadu termiņš, ja šāds dokuments objektīvi vairs nav saistīts ar aktuālām civiltiesiskām attiecībām.

Par dokumentu izsniegšanu kreditoram¹⁵

- *Administratoram ir pienākums nodrošināt kreditoram piekļuvi noteiktai informācijai tikai tādā gadījumā, ja pieprasītā informācija attiecas uz konkrētā kreditora interesēm un nav aizsargāta ar datu aizsardzības vai komercnoslēpuma ierobežojumiem.*
- *Administratoram nav jāizpauž taktiskā un stratēģiskā informācija, kura var tikt izmantota pretēji parādnieka interesēm.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli, vai administratoram ir tiesības vai pienākums izsniegt konkrētam kreditoram administratora tiesā celto prasības pieteikumu un saņemto paskaidrojumu kopijas, ņemot vērā tajos ietverto sensitīvo informāciju.

Ievērojot Maksātnespējas likumā noteiktos principus un administratora pilnvaras, administrators nodrošina kreditoriem iespēju iepazīties ar maksātnespējas procesa dokumentiem, ciktāl tie skar viņu intereses un neietver komercnoslēpumu vai ierobežotas pieejamības informāciju. Tātad, administratoram ir pienākums nodrošināt kreditoram piekļuvi noteiktai informācijai tikai tādā gadījumā, ja pieprasītā informācija attiecas uz konkrētā kreditora interesēm un nav aizsargāta ar datu aizsardzības vai komercnoslēpuma ierobežojumiem. Tai pat laikā arī kreditoru saista pienākums informācijas pieprasījumu administratoram pamatot, proti, kādam mērķim un kā konkrētā informācija ir saistīta ar kreditora interesēm.

Savukārt, kas attiecas uz kreditoru tiesībām saņemt informāciju par tiesvedībām maksātnespējas procesā, norādāms, ka jau maksātnespējas procesa sākuma stadijā administratoram mantas pārdošanas plānā vai ziņojumā par mantas neesamību ir jānorāda informācija par plānotajām tiesvedībām, kas nenozīmē, ka administratoram jāsniedz izvērsts juridisko un faktisko apstākļu uzskaitījums, kas pēc būtības būtu iederīgs, piemēram, prasības pieteikumā. Detalizēta informācija nozīmē tāda, kas jebkuram kreditoram sniedz skaidru priekšstatu par plānotajām tiesvedībām, šādas tiesvedības nepieciešamība, iespējas atgūt naudas līdzekļus u.c. Savukārt argumentus, kurus sacīkstes principa ietvaros ir jāizklāsta prasības pieteikumā, nav nepieciešams atspoguļot dokumentā, ar kuru pēc būtības tiek sniegta informācija kreditoriem.¹⁶

¹³ Maksātnespējas likuma 65. panta 13. punkts.

¹⁴ Civillikuma 1895. pants.

¹⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 28. jūlija vēstule Nr. 1-57n/2025/446.

¹⁶ Informatīvais materiāls efektīvai rīcībai ar parādnieka mantu (pieejams: [Informatīvie materiāli | Maksātnespējas kontroles dienests](#)).

Citiem vārdiem sakot, administratoram nav jāizpauž taktiskā un stratēģiskā informācija, kura var tikt izmantota pretēji parādnieka interesēm. Jāuzsver, ka tikai administratoram ir piešķirta kompetence un izvēles tiesības celt vai necelt prasību, un šī izvēle nav pakļauta katra kreditora subjektīvam vērtējumam. Respektīvi, lai arī maksātnespējas procesa mērķis ir maksimāli apmierināt kreditoru prasījumus, kreditors nav tiesīgs kontrolēt vai vērtēt administratora rīcības lietderību saistībā ar celtās prasības pamatotību un lietderību.

Savukārt iesniegumā norādītais kreditora lūgums izsniegt administratora iesniegto prasības pieteikumu kopiju ar visiem pielikumiem, kā arī sniegto paskaidrojumu par prasību kopiju, pamatots ar mērķi izvērtēt celtās prasības pamatotību un lietderību saistībā ar efektīvu maksātnespējas procesa norisi, kas neietilpst kreditora kompetencē. Kopsakarā ar minēto, būtiska nozīme ir iesniegumā norādītajam apstāklim, ka konkrētajā maksātnespējas procesā administrators ir konstatējis darījumus, kurus ir apstrīdējis tiesā, tostarp ieskaitu par prasījuma tiesību dzēšanu ar konkrēto kreditoru.

Konkrētais kreditors ir tiesvedības dalībnieks kā atbildētājs administratora celtajā prasībā, savukārt informācijas pieprasījums par prasības pieteikuma dokumentu kopumu izsniegšanu citā civillietā nav nekā citādi motivēts kā vien ar mērķi izvērtēt celtās prasības pamatotību un lietderību saistībā ar efektīvu maksātnespējas procesa norisi, kas nav kreditora leģitīmā interese. Ņemot vērā minēto, informācijas pieprasījuma mērķis drīzāk ir saistīts ar kreditora ieinteresētību apšaubīt administratora celtās prasības, nevis ar leģitīmu interesi par maksātnespējas procesa efektivitāti. Līdz ar to, Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā, administratoram nav ne tiesības, ne pienākuma izsniegt konkrētajam kreditoram viņa lūgtos dokumentus, jo attiecīgā lūguma pamatā nav konstatējama kreditora leģitīmā interese šādus dokumentus saņemt.

Par kreditoru iebildumiem par juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu sarakstu un kreditoru prasījumu segšanas plānu ¹⁷

- *Kreditors var iebilst gan pret izmaksu sarakstā iekļautajām pozīcijām, piemēram, to pamatotību, apmēru, gan arī pret neiekļautajām pozīcijām, ja kreditora ieskatā kāda izmaksu pozīcija nepamatoti nav iekļauta izmaksu sarakstā.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli par Maksātnespējas likuma 117. pantu un sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:

1) vai kreditoram Maksātnespējas likuma 117. panta izpratnē ir tiesības iesniegt iebildumus par to, ka izmaksu sarakstā nav iekļauta kāda pozīcija vai arī kreditoram ir tiesības iebilst pret to, kas šādā dokumentā ir norādīts?

2) gadījumā, ja kreditoram ir tiesības iesniegt iebildumus par to, ka izmaksu sarakstā nav iekļauta kāda pozīcija, kāda rīcība šādā gadījumā ir sagaidāma no, tostarp, gadījumā, ja administrators nepiekrīt kreditora iebildumiem?

Maksātnespējas likuma 117. panta trešā daļa noteic, ka administrators uzsāk kreditoru prasījumu apmierināšanu saskaņā ar juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu sarakstu un kreditoru prasījumu segšanas plānu, ja 15 dienu laikā pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu saraksta un kreditoru prasījumu segšanas plāna izsūtīšanas nav saņemti kreditoru iebildumi.

Minētajā tiesību normā formulējums "kreditoru iebildumi" nenosaka iebildumu saturisko apjomu, bet, ievērojot to, ka maksātnespējas process paredz nodrošināt iespēju kreditoriem efektīvi aizsargāt savas intereses, tad iebildumi ir neierobežoti tiklīdz tie ir pamatoti.

Līdz ar to kontekstā ar iesnieguma jautājumiem secināms, ka kreditors var iebilst gan pret izmaksu sarakstā iekļautajām pozīcijām, piemēram, to pamatotību, apmēru, gan arī pret

¹⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 18. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/68.

neiekļautajām pozīcijām, ja kreditora ieskatā kāda izmaksu pozīcija nepamatoti nav iekļauta izmaksu sarakstā.

Savukārt administratora rīcību iebildumu saņemšanas gadījumos regulē Maksātnespējas likuma 117. panta ceturtā daļa, kas noteic, ja 15 dienu laikā pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu saraksta un kreditoru prasījumu segšanas plāna izsūtīšanas ir saņemti iebildumi attiecībā uz kreditoru prasījumu segšanas plānu un administrators, izvērtējot saņemtos iebildumus, atzīst tos par pamatotiem, viņš atbilstoši precizē plānu un paziņo par to kreditoriem. Ja administrators saņemtos iebildumus neatzīst par pamatotiem, viņš sniedz motivētu atbildi to iesniedzējiem.

Administratoram ir pienākums reaģēt uz iebildumiem — izvērtēt tos un vai nu veikt izmaiņas dokumentos, ja iebildumi pēc administratora izvērtējuma ir pamatoti, vai arī sniegt pamatotu atteikumu, ja iebildumi nav pamatoti. Ja administrators iebildumus neatzīst par pamatotiem, viņam pēc būtības ir jāizvērtē vai iebildumi attiecas uz faktiem, kas ir būtiski kreditoru prasījumu segšanai, nevis vispārīgi iebildumi vai subjektīvs viedoklis. Attiecīgi iebildumu neatzīšanas par pamatotiem gadījumā, administrators sagatavo motivētu atbildi, kurā norādīts, kādi argumenti ir izvērtēti, kāpēc tie netiek atzīti par pamatotiem saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem un faktiskajiem maksātnespējas procesa apstākļiem.

Vienlaikus norādāms, ka administrators nedrīkst uzsākt kreditoru prasījumu apmierināšanu, kamēr nav atrisināts jautājums par iebildumiem, ja tādi tiek saņemti.

Tāpat norādāms, ka Maksātnespējas likuma 117. panta piektā daļa paredz kreditoru sapulces sasaukšanu, kura pieņem lēmumu par faktisko juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu apstiprināšanu, ja ir saņemti iebildumi attiecībā uz juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksām.

Par lēmuma pieņemšanu kreditoru sapulcē par administratora atcelšanas ierosināšanu, ja maksātnespējas procesā pieteikti divi kreditoru prasījumi¹⁸

- *Atbilstoši Maksātnespējas likumam balsu skaitu kreditoru sapulcē nosaka atbilstoši kreditora galvenā prasījuma summai, par katru veselu euro piešķirot vienu balsi. Līdz ar to termins "balsstiesīgie kreditori" attiecas nevis uz kreditoru skaitu kreditoru sapulcē, bet gan uz prasījumu apmēru, t. i., kopējo balsu skaitu kreditoru sapulcē.*

No iesnieguma izriet, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā savus kreditoru prasījumus ir pieteikuši divi kreditori un viens no tiem ir pieprasījis administratoram sasaukt kreditoru sapulci, lai lemtu par administratora atcelšanas ierosināšanu. Lūgts sniegt skaidrojumu, kā tiesiski var tikt pieņemts lēmums par administratora atcelšanas ierosināšanu maksātnespējas procesā, kurā ir divi kreditori.

Saskaņā ar Maksātnespējas likumu¹⁹ lēmumu par administratora atcelšanas ierosināšanu var pieņemt, ja administrators nav nodrošinājis efektīvu maksātnespējas procesa norisi. Lēmums par administratora atcelšanas ierosināšanu ir pieņemts, ja par to nobalso divas trešdaļas no klātesošajiem balsstiesīgajiem kreditoriem.

Jāakcentē, ka atbilstoši Maksātnespējas likumam²⁰ balsu skaitu kreditoru sapulcē nosaka atbilstoši kreditora galvenā prasījuma summai, par katru veselu *euro* piešķirot vienu balsi. Līdz ar to termins "balsstiesīgie kreditori" iepriekš minētās normas kontekstā²¹ attiecas nevis uz kreditoru skaitu kreditoru sapulcē, bet gan uz prasījumu apmēru, t. i., kopējo balsu skaitu

¹⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 2. jūlija vēstule Nr. 1-57n/2025/418.

¹⁹ Maksātnespējas likuma 90. panta pirmā daļa.

²⁰ Maksātnespējas likuma 87. panta trešā daļa.

²¹ Maksātnespējas likuma 90. panta pirmā daļa.

kreditoru sapulcē. Attiecīgi divas trešdaļas ir aprēķināmas, ņemot vērā kopējo balsu skaitu jeb klātesošo kreditoru balsis kreditoru sapulcē.

No iesniegumam pievienotā kreditoru prasījumu reģistra izriet, ka kreditoram A ir piešķirtas 131 056 balsis kreditoru sapulcē un kreditoram B ir piešķirtas 4 500 000 balsis kreditoru sapulcē un kopējais balsu skaits šādā gadījumā veido 4 631 056 balsis.

Attiecīgi divas trešdaļas no 4 631 056 kopējā balsu skaita veido 3 087 370,67. Tātad, ja kreditoru sapulcē piedalās abi kreditori un "par" balso tikai kreditors A, tad lēmums netiek pieņemts, jo minētā kreditora balsis nesasniedz nepieciešamās divas trešdaļas no klātesošo balsstiesīgo kreditoru balsīm. Savukārt, ja "par" balso tikai kreditors B, tad lēmums tiek pieņemts, jo minētais kreditors pārstāv vairāk nekā divas trešdaļas no klātesošo balsstiesīgo kreditoru balsīm.

Vienlaikus jāpiebilst, ka lēmums par administratora atcelšanas ierosināšanu ir pakļauts tiesas kontrolei²² un kreditoriem lēmums jāpamato, kāpēc administrators nav nodrošinājis efektīvu maksātnespējas procesa norisi.

2. TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS PROCESS

Par darba devēja maksātnespējas procesa pieteikšanu TAP²³

- *TAP laikā juridiskās personas maksātnespējas process var tikt sākts tikai tad, ja TAP tiek izbeigts likumā paredzētajos gadījumos, piemēram, ja parādnieks nepilda saskaņoto TAP plānu.*

Iesniedzējs vēlas noskaidrot, ja darba devējs (SIA), kuram pasludināts TAP, neizmaksā darbiniekam darba samaksu, vai darbinieks pats var vērsties tiesā ar pieteikumu par darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Šobrīd no iesnieguma nav skaidrs iesniedzēja statuss TAP ietvaros. Minētais apstāklis ir būtisks, jo tieši no procesa dalībnieka statusa (piemēram, vai darba devējs pirms TAP ir bijis parādā darbiniekam darba samaksu un darbinieks ir piekritis šo parādu samazināt vai sadalīt tā samaksu termiņos, kas nozīmē, ka darbinieks ir TAP kreditors, vai arī, ja pirms TAP darba samaksa maksāta regulāri, darbinieks nav atzīstams par TAP kreditoru) izriet tiesības un pienākumi, kā arī iespējamie rīcības virzieni.

Līdz ar to, lai pēc iespējas ātrāk tiktu risināts iesniegumā minētais jautājums, Jums jāvērsās pie konkrētajā TAP ieceltās uzraugošās personas, kura uzrauga TAP gaitu un var sniegt skaidrojumu par Jūsu statusu TAP un iespējām aizstāvēt savas intereses.

Vienlaikus norādām, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma regulējumu laikā, kamēr TAP ir spēkā, tad juridiskās personas maksātnespējas process var sākties tikai kā TAP izbeigšanas sekas. Proti, TAP laikā juridiskās personas maksātnespējas process var tikt sākts tikai tad, ja TAP tiek izbeigts likumā paredzētajos gadījumos, piemēram, ja parādnieks nepilda saskaņoto TAP plānu. Šādā situācijā pieteikumu par TAP izbeigšanu un maksātnespējas procesa pasludināšanu ir tiesīgs iesniegt vienīgi kreditors.

Tādējādi konkrētajā gadījumā savas tiesības ieteicams aizsargāt, sadarbojoties ar TAP uzraugošo personu, kura atbild par procesa likumīgu un mērķtiecīgu norisi, tostarp par to, lai tiktu nodrošināta arī darbinieku interešu ievērošana. Vienlaikus informējam, ka kontaktinformācija par TAP iecelto uzraugošo personu ir pieejama bez maksas Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā maksātnespējas reģistrā (pieejams: [Maksātnespējas reģistrs](#)).

²² Maksātnespējas likuma 90. pants.

²³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 29. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/85.

Par termiņu atkārtota TAP pieteikuma iesniegšanai²⁴

- *Efektīva kreditoru interešu aizsardzība ir iespējama tikai gadījumā, ja četru mēnešu termiņš tiek aprēķināts no brīža, kad attiecīgajā TAP ir pilnībā pabeigta tiesvedība.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punktā noteiktais četru mēnešu termiņš ir skaitāms no TAP ierosināšanas vai izbeigšanas dienas.

Kā arī lūgts nosūtīt informāciju, ja tāda ir Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā, par tiesu praksi gadījumos, kad tiesa ir lēmusi par atkārtotu TAP lietas ierosināšanu ātrāk nekā četru mēnešu laikā pēc sākotnējās TAP lietas izbeigšanas.

Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punktā ir noteikts ierobežojums atkārtoti ierosināt TAP lietu, ja parādniekam pēdējo četru mēnešu laikā ir bijis ierosināts un saskaņā ar Maksātnespējas likuma 51. panta pirmo daļu izbeigts TAP.

Maksātnespējas likuma 51. panta pirmajā daļā savukārt ir noteikts, ka tiesa izbeidz TAP, ja TAP pasākumu plānu Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nav atbalstījis kreditoru vairākums vai TAP pasākumu plāns neatbilst Maksātnespējas likuma prasībām.

Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkta mērķis ir nepieļaut situāciju, ka parādnieks, kura TAP pieteikums tiek noraidīts, izmantotu TAP, lai novilcinātu piedziņu vai maksātnespējas procesa pasludināšanu, kaitējot kreditoru interesēm.

Par Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkta interpretāciju Maksātnespējas kontroles dienests vairākkārt ir sniedzis viedokli. Jaunākajā (2019. gada 15. februāra) no tiem ir pamatots, ka Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punktā ietvertais četru mēnešu termiņš ir skaitāms no brīža, kad konkrētajā TAP ir pilnībā pabeigta tiesvedība, proti, no TAP izbeigšanas brīža.²⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā šobrīd nav pamata atkāpties no 2019. gada 15. februāra viedoklī paustās tiesību normas interpretācijas, ka četru mēnešu termiņš ir aprēķināms no TAP izbeigšanas brīža.

TAP mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības un process kopumā ir vērsts uz parādnieka interešu aizsardzību, tomēr vienlaikus TAP tiek aizsargātas arī kreditoru intereses. Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkts ir viena no tiesību normām, kas ir vērsta uz kreditoru interešu aizsardzību, ar tiesību normā noteiktu termiņu ierobežojot parādnieka iespējas negodprātīgi izmantot TAP regulējumu.

Tādējādi, interpretējot konkrēto tiesību normu ir jāņem vērā ne vien TAP mērķis kopumā, bet arī konkrētās tiesību normas mērķis, proti, kreditoru interešu aizsardzība. Nav pamata uzskatīt, ka, aprēķinot tiesību normā ietverto četru mēnešu termiņu no TAP izbeigšanas dienas, tiktu nepamatoti ierobežotas parādnieka tiesības. Šāda kārtība vienlaikus samērīgi aizsargā gan kreditoru intereses, gan ļauj pēc minētā termiņa beigām parādniekam atkārtoti ierosināt TAP.

Uz šādu tiesību normas interpretāciju norāda arī likumprojekta "Maksātnespējas likums" anotācijā ietvertā norāde, ka parādnieks ir tiesīgs lūgt tiesu ierosināt nākamo TAP ne ātrāk kā pēc četriem mēnešiem pēc pirmās TAP lietas izbeigšanas.²⁶

Tāpat ir jāņem vērā tiesību normas piemērojamība. Praksē ir izplatītas situācijas, kad laika periods starp TAP lietas ierosināšanu un izbeigšanu atbilstoši Maksātnespējas likuma 51. panta pirmajai daļai ir ilgāks par četriem mēnešiem. Līdz ar to minētajos gadījumos Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkts vispār nebūtu piemērojams, ja četru mēnešu termiņu

²⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 1. augusta vēstule Nr. Nr. 1-49n/2025/74.

²⁵ Par Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkta interpretāciju. Pieejams: <https://www.mkd.gov.lv/lv/tiesiskas-aizsardzibas-process-viedokli#par-maksatnespejas-likuma-34-panta-pirmas-dalas-3-punkta-interpretaciju-maksatnespejas-kontroles-dienesta-2019-gada-15-februara-vestule-nr-1-49n201916>

²⁶ Likumprojekta "Maksātnespējas likums" anotācija. Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/3DA20AD7479A7451C2257682003F4E4F?OpenDocument#b>

aprēķinātu no TAP lietas ierosināšanas brīža. Tādējādi efektīva kreditoru interešu aizsardzība ir iespējama tikai gadījumā, ja četru mēnešu termiņš tiek aprēķināts no brīža, kad attiecīgajā TAP ir pilnībā pabeigta tiesvedība.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka lēmums par TAP lietas ierosināšanu ir ekskluzīvā tiesas kompetencē.

Saistībā par tiesu praksi Maksātnespējas likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkta piemērošanā norādām, ka šobrīd Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā nav informācijas par tiesu prakses gadījumiem, kad tiesa ir lēmusi par atkārtotu TAP lietas ierosināšanu ātrāk nekā četru mēnešu laikā pēc sākotnējās TAP lietas izbeigšanas. Vēršam uzmanību, ka ar anonimizētiem tiesu nolēmumiem iespējams iepazīties tīmekļa vietnē: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi>.

Par kreditora tiesībām TAP laikā²⁷

- *Pēc TAP pasludināšanas, kamēr parādnieks pilda tiesas apstiprināto TAP pasākumu plānu, kreditoram nav tiesiskā pamata sūtīt atgādinājumus par parāda samaksas kavējumu.*

Iesniegumā lūgts precizējums saistībā ar kreditora tiesībām TAP laikā. Proti, ja komersants – SIA – šobrīd atrodas TAP, vai kreditors šajā periodā ir tiesīgs sūtīt šim komersantam atgādinājumus par nenokārtotu parādu.

TAP ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.²⁸ Tādējādi TAP ļauj godprātīgam parādniekam, kurš nonācis finansiālās grūtībās, sakārtot attiecības ar kreditoriem un atjaunot savu maksātspēju, izmantojot Maksātnespējas likumā noteiktos aizsardzības līdzekļus un metodes.

Attiecībā uz TAP ierosināšanas stadiju (no TAP ierosināšanas līdz pasludināšanai) jānorāda turpmākais. Ierosinot TAP lietu, parādnieks uz noteiktu laiku iegūst arī īpašu likumā noteikto aizsardzību (spriedumu izpildes lietvedības apturēšana, aizliegums kreditoriem iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu u.c.),²⁹ kas nodrošina piemērotus apstākļus, lai veiktu pārrunas ar kreditoriem un izstrādātu, kā arī saskaņotu TAP pasākumu plānu. TAP pasākumu plāna izveidei parādniekam ir nepieciešama zināma paredzamība, ko nebūtu iespējams nodrošināt, ja šajā laikā kreditoriem būtu ļauts veikt piedziņas darbības pret parādnieku. Maksātnespējas likums garantē parādnieka aizsardzību no kreditoru individuālām piedziņas darbībām jau ar TAP lietas ierosināšanas brīdi. Tomēr Maksātnespējas likumā noteikts pienākums apturēt tieši ar spriedumu izpildi saistītās, t. i., Civilprocesa likumā noteiktās darbības, kā arī aizliegums nosūtīt brīdinājumu par juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu. Minēto ierobežojumu mērķis TAP procesā ir nodrošināt parādnieka mantas un finanšu līdzekļu aizsardzību, tādējādi nepieļaujot kreditoru individuālas darbības, kas varētu ietekmēt parādnieka mantas apjomu vai tiesisko stāvokli. Līdz ar to jānorāda, ka līdz TAP pasludināšanai, Maksātnespējas likums tieši neaizliedz kreditoriem nosūtīt parādniekam atgādinājumus par nenokārtotu parādu, jo nevar tikt uzskatītas par tādām, kas apdraud TAP pasākumu plāna izstrādi vai kreditoru kopuma interešu ievērošanu.

Attiecībā uz TAP pasludināšanas stadiju (no TAP pasludināšanai līdz izbeigšanai) jānorāda turpmākais. Visas parādnieka maksājumu saistības un to rašanās pamati, kā arī TAP piemērojamās metodes (piemēram, maksājumu saistību izpildes atlikšana) un parādnieka

²⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/66.

²⁸ Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā un otrā daļa.

²⁹ Maksātnespējas likuma 37. panta pirmā daļa.

maksājumu saistību izpildes grafiks attiecībā uz katru kreditoru, kura atmaksas vai izpildes termiņš iestāties pirms TAP uzsākšanas vai tā laikā, tiek norādīts parādnieka izstrādātajā TAP pasākumu plānā, kas tiek saskaņots ar visiem kreditoriem.³⁰ Parādniekam nav tiesību izvēlēties, kurus kreditorus plānā iekļaut, bet kurus neiekļaut.³¹

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 6. panta 2. punktu TAP visiem kreditoriem tiek dotas vienādas iespējas piedalīties procesā un saņemt savu prasījumu apmierinājumu saskaņā ar saistībām, kuras tie nodibinājuši ar parādnieku pirms procesa uzsākšanas. Kreditoru kopuma interešu aizsardzība nozīmē to, ka katra atsevišķa kreditora intereses nevar būt nozīmīgākas par visu pārējo kreditoru interesēm. Līdz ar to ārpus TAP pasākumu plāna īstenošanas kreditori nav tiesīgi prasīt no parādnieka parāda atmaksu vai citu darbību veikšanu, kas varētu būt pretējas kreditoru kopuma interesēm vai pasliktināt kreditora finansiālo stāvokli, jo visiem kreditoriem ir vienlīdzīgas tiesības uz kreditora prasījuma pēc iespējas pilnīgāku apmierināšanu Maksātnespējas likumā paredzētajā kārtībā.

Tāpat norādāms, ka pēc TAP īstenošanas pasludināšanas parādniekam jāpilda saskaņotais TAP pasākumu plāns. Ja TAP pasākumu plāns netiek izpildīts kreditoram ir tiesības iesniegt pieteikumu par TAP izbeigšanu.³²

Ievērojot minēto, pēc TAP pasludināšanas, kamēr parādnieks pilda tiesas apstiprināto TAP pasākumu plānu, kreditoram nav tiesiskā pamata sūtīt atgādinājumus par parāda samaksas kavējumu.

3. JURIDISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

*Par juridiskās personas maksātnespējas procesa depozītu un maksātnespējas procesa pabeigšanu*³³

- *Ir pieļaujams, ka nepieciešamos maksājumus veic fiziskā persona, piemēram, juridiskās personas dalībnieks, īpašnieks vai valdes loceklis no saviem personīgajiem līdzekļiem.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai iespējams uzsākt maksātnespējas procesu, ja juridiskās personas bankas kontā nav juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta un valsts nodevas iemaksai nepieciešamo līdzekļu.

Kā arī lūgts sniegt viedokli, vai, juridiskajai personai beidzot pastāvēt maksātnespējas procesa pabeigšanas gadījumā, kreditoriem saglabājas kādas prasījuma tiesības.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa ir priekšnoteikums juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai. Tāpat par juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu ir jāmaksā valsts nodeva 80 euro apmērā.

Minētie maksājumi ir obligāti, lai tiesa parādniekam varētu pasludināt juridiskās personas maksātnespējas procesu, tomēr Maksātnespējas likums neparedz, ka maksājumiem obligāti ir jābūt veiktiem tieši no parādnieka bankas kontā esošiem naudas līdzekļiem. Ir pieļaujams, ka nepieciešamos maksājumus veic fiziskā persona, piemēram, juridiskās personas dalībnieks, īpašnieks vai valdes loceklis no saviem personīgajiem līdzekļiem.

Vēršam uzmanību, ka par pienākuma iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu nepildīšanu³⁴, ja šis parādnieka pienākums iestājas saistībā ar neizpildītām nodokļu,

³⁰ Maksātnespējas likuma 42. panta pirmā daļa.

³¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 11. septembra sprieduma lietā Nr. SPC-38/2013 14. punkts.

³² Maksātnespējas likuma 51. panta otrās daļa 2. punkts.

³³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 5. septembra vēstule Nr. 1-49n/2025/88.

³⁴ Maksātnespējas likuma 60. panta trešā daļa

nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu saistībām, var iestāties administratīvā atbildība saskaņā ar Maksātnespējas likuma 178. pantu.

Līdz ar to tiek sagaidīts, ka parādnieka pārstāvji rīkosies savlaicīgi, iesniedzot juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu un veicot tam nepieciešamos maksājumus, kamēr parādnieka rīcībā ir šādi naudas līdzekļi. Savukārt gadījumā, ja parādnieka rīcībā nepieciešamo naudas līdzekļu nav, lai izvairītos no administratīvās atbildības iestāšanās, parādnieka pārstāvim ir jāiesniedz parādnieka maksātnespējas procesa pieteikums, veicot nepieciešamos maksājumus no saviem personīgajiem līdzekļiem.³⁵

Attiecībā uz kreditoru prasījumiem pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas ir norādāms turpmākais.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas gadījumā beidz pastāvēt gan pati juridiskā persona, gan prasījumi, kas kreditoriem bijuši pret konkrēto juridisko personu.

Komerclikumā ir noteikts, ka sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu mantu, tā neatbild par dalībnieka saistībām un dalībnieks neatbild par sabiedrības saistībām.³⁶ Līdz ar to juridiskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas gadījumā kreditoru prasījumi nepāriet uz sabiedrības dalībniekiem vai pārstāvjiem, bet gan zaudē spēku, parādniekam beidzot pastāvēt.

Vienlaikus norādām, ka visām procesā iesaistītajām personām savas tiesības jāizmanto labā ticībā jeb godprātīgi, procesu nedrīkst izmantot, lai netaisnīgi iedzīvotos.³⁷ Līdz ar to parādnieks nedrīkst veikt tādas darbības, piemēram, maldināt kreditorus par maksātnespējas procesa norisi u.c., kas apgrūtinātu kreditoru iesaisti maksātnespējas procesā un samazinātu kreditoru iespējas gūt savu prasījumu apmierinājumu.

Par darbinieka prasījumu³⁸

- *Ja maksātnespējīgajam darba devējam (uzņēmumam) mantas apjomā ir naudas līdzekļi, tad administrators, ievērojot Maksātnespējas likumā noteikto kārtību, var segt darbinieka kreditora prasījumus no tiem. Savukārt, ja naudas līdzekļu nav vai to atgūšana būs ilgstoša, tad administratoram jāvēršas Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu darbinieku prasījumu apmierināšanai no DPGF (tas ir, no valsts budžeta līdzekļiem).*

Iesniegumā lūgts sniegt atbildi uz jautājumu saistībā ar darbinieka prasījumiem maksātnespējas procesa ietvaros.

Pēc sniegtās informācijas secināms, ka šobrīd administrators ir atzinis darbinieka pieteikto kreditora prasījumu. Šādā gadījumā, ja maksātnespējīgajam darba devējam (uzņēmumam) mantas apjomā ir naudas līdzekļi, tad administrators, ievērojot Maksātnespējas likumā noteikto kārtību, var segt darbinieka kreditora prasījumus no tiem. Savukārt, ja naudas līdzekļu nav vai to atgūšana būs ilgstoša, tad administratoram jāvēršas Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu darbinieku prasījumu apmierināšanai no DPGF (tas ir, no valsts budžeta līdzekļiem).

Normatīvajos aktos administratoram nav noteikts konkrēts darbinieku prasījumu iesniegšanas termiņš Maksātnespējas kontroles dienestā – tas atbilstoši likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 10. panta pirmajai un otrajai daļai jāizdara laikus, bet ne vēlāk kā līdz brīdim, kad pieņemts lēmums par juridiskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu.

³⁵ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 13.3. punkts

³⁶ Komerclikuma 137. pants

³⁷ Maksātnespējas likuma 6. panta 8. punkts

³⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 3. septembra vēstule Nr. 1-49n/2025/86.

Maksātnespējas kontroles dienests, pamatojoties uz administratora iesniegumu, tam pievienotajiem dokumentiem, VID un citu valsts pārvaldes institūciju sniegto informāciju, mēneša laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas lemj par naudas līdzekļu piešķiršanu darbinieku prasījumu apmierināšanai vai par atteikumu piešķirt naudas līdzekļus. Pozitīva lēmuma gadījumā, naudas līdzekļi darbiniekam tiek pārskaitīti dažu dienu laikā.

Būtiski, ka no DPGF iespējams segt tikai noteikta veida darbinieka prasījumus, turklāt ierobežotā apmērā. Darbinieku prasījumi atlikušajā daļā (daļā, kas netiek segta no darbinieku prasījumu garantiju fonda) apmierināmi Maksātnespējas likuma 118. pantā noteiktajā kreditoru prasījumu segšanas kārtībā.

Ievērojot minēto, naudas līdzekļu atmaksu ietekmē vairāki faktori – vai maksātnespējīgajam uzņēmumam ir naudas līdzekļi, cik uzņēmumam ir kreditori (tai skaitā darbinieki), vai un kad administrators ir vērsies Maksātnespējas kontroles dienestā darbinieku prasījumu segšanai no DPGF, cik ir atgūtā manta utt., līdz ar to darbinieka kreditora prasījumu apmierināšanas ātrums ir atkarīgs no attiecīgā maksātnespējas procesa specifikas un, nezinot konkrētos apstākļus, nav prognozējams.

Gadījumā, ja administrators ar darbinieka prasījumu vērsīsies Maksātnespējas kontroles dienestā, tad Maksātnespējas kontroles dienests lēmumu pieņems mēneša laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas (t.sk. pēc nepilnību novēršanas).

Par kreditoru prasījumu iedalījumu galvenajos un blakus prasījumos³⁹

- *Lai nodrošinātu kreditoru tiesību saglabāšanu un vienlīdzību maksātnespējas procesā, kreditoru prasījumi par tiesāšanās izdevumiem maksātnespējas procesā ir uzskatāmi par galvenajiem prasījumiem.*

Iesniegumā norādīts, ka pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas tiesa apmierināja kreditora prasību pret parādnieku, piespriežot atmaksāt pamatparādu, likumiskos nokavējuma procentus un tiesāšanās izdevumus.

Lūgts sniegt viedokli par to, kuri no minētajiem prasījumiem ir uzskatāmi par galvenajiem, bet kuri par blakus prasījumiem.

Galveno un blakus saistību nošķiršanai ir jāvērtē, vai konkrētā saistība ir pamatsaistība vai arī no tās izrietoša vai likumā paredzēta saistība, kuras mērķis ir nodrošināt pamatsaistības izpildi.⁴⁰ Tādējādi tiek noteikts arī prasījuma, kas izriet no konkrētās saistības, raksturs.

Atbilstoši minētajam pamatparāds ir uzskatāms par galveno saistību, līdz ar to arī prasījums par pamatparāda atmaksu ir galvenais prasījums.

Prasījums, kas izriet no likumiskajiem nokavējuma procentiem, turpretī ir blakus prasījums, jo likumiskie procenti ir blakus saistība, kas izriet no Civillikuma un ir vērsta uz pamatsaistības izpildes nodrošināšanu.

Tiesāšanās izdevumi precīzi neatbilst ne galvenās, ne blakus saistības definīcijai, jo, kaut arī tie rodas, veicot darbības, lai nodrošinātu pamatsaistības izpildi, tomēr vienlaikus to mērķis ir plašāks, piemēram, atturēt prāvniekus no nepamatotu prasību celšanas,⁴¹ kā arī to rašanās pamats ir civilprocesuāla rakstura, proti, sākotnējā pamatparāda pastāvēšana pati par sevi neietekmē Civilprocesa likumā nostiprināto pienākumu atlīdzināt tiesas izdevumus pusei, kuras labā taisīts spriedums.⁴²

³⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 26. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/81.

⁴⁰ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. – Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā – Rīga: Mans Īpašums, 2000, 194. lpp.

⁴¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2019. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-148/2019 5.1.2. punkts.

⁴² Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa.

Vienlaikus Maksātnespējas likumā ir paredzēta kreditoru prasījumu dalīšana galvenajos un blakus prasījumos, jo no tā ir atkarīgs, piemēram, kreditora balsu skaits kreditoru sapulcē, tādējādi prasījumam ir jāietilpst kādā no šīm divām kategorijām. Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā prasījumi par tiesāšanās izdevumiem Maksātnespējas likuma izpratnē ir uzskatāmi par galvenajiem prasījumiem.

Uz to norāda Maksātnespējas likuma 116. panta sestajā daļā ietvertais galvenā un blakus prasījumu sadalījums, atsevišķi no galvenā prasījuma nodalot procentus un līgumsodu. Ir pamats uzskatīt, ka, neiekļaujot tiesas izdevumus pie procentiem un līgumsoda, kas ir blakus prasījumi, likumdevējs ir vēlējis atzīt prasījumus par tiesāšanās izdevumiem par galvenajiem prasījumiem.

Tāpat prasījumu par tiesāšanās izdevumiem piederību galvenajiem prasījumiem pamato tiesību saglabāšanas un kreditoru vienlīdzības princips.⁴³ Atbilstoši šiem principiem kreditoriem tiek piešķirtas vienlīdzīgas tiesības piedalīties procesā un saņemt savu prasījumu apmierinājumu, ņemot vērā tiesības, kuras tie ieguvuši, un saistības, kuras tie nodibinājuši ar parādnieku pirms procesa uzsākšanas. Prasījums par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu ir viena no tiesībām, ko kreditors var iegūt pret parādnieku pirms parādnieka maksātnespējas procesa paskaidrināšanas.

Tiesāšanās izdevumi ir konkrēti izdevumi, kas kreditoram jau ir radušies, un to pastāvēšana pati par sevi nav tieši atkarīga no cita galvenā prasījuma pastāvēšanas, tādēļ nav pamata maksātnespējas procesā konkrētos prasījumus piesaistīt kādam citam galvenajam prasījumam, piešķirot tiem blakus prasījuma raksturu.

Kreditoru galveno prasījumu apmierināšanai maksātnespējas procesā ir paredzēta augstāka prioritāte, salīdzinot tos ar blakus prasījumiem. Atzīstot konkrētos kreditoru prasījumus par blakus prasījumiem, tiktu būtiski samazinātas kreditoru pirms maksātnespējas procesa iegūtās tiesības, jo izdevumi, kas kreditoram ir jau radušies un pastāv neatkarīgi no cita prasījuma, tiktu pielīdzināti procentiem vai līgumsodam. Tāpat tiktu nesamērīgi samazinātas kreditoru iespējas gūt minēto prasījumu apmierinājumu, salīdzinot tos ar citu kreditoru prasījumiem.

Galveno un blakus prasījumu iedalījumam ir nozīme kreditoru balsu skaita noteikšanā kreditoru sapulcē. Kreditors, kuram par labu tiesa piespriedusi tiesāšanās izdevumus, pirms maksātnespējas procesa ir veicis darbības, kuru rezultātā ir radušās konkrētās prasījuma tiesības pret parādnieku. Kreditoru vienlīdzības principam atbilst situācija, kurā kreditors, kurš pirms maksātnespējas procesa ir ieguvis plašākas tiesības pret parādnieku, saglabā plašākas tiesības arī maksātnespējas procesa norises laikā, salīdzinot ar kreditoriem, kuriem šādu tiesību nav. Ņemot vērā prasījuma par tiesāšanās izdevumiem un tā rašanās raksturu, ir pamats to uzskatīt par galveno prasījumu, kas pretstatā blakus prasījumiem ļauj kreditoram iegūt par to arī balsstiesības kreditoru sapulcē. Tādējādi tiek nodrošināts, ka kreditors, kurš pirms procesa ir ieguvis plašākas tiesības, Maksātnespējas likumā paredzētajā veidā un apmērā tās var saglabāt arī maksātnespējas procesā.

Līdz ar to, lai nodrošinātu kreditoru tiesību saglabāšanu un vienlīdzību maksātnespējas procesā, kreditoru prasījumi par tiesāšanās izdevumiem maksātnespējas procesā ir uzskatāmi par galvenajiem prasījumiem.

Par nodokļu parāda dzēšanu juridiskās personas maksātnespējas procesā⁴⁴

- *Pabeidzot juridiskās personas maksātnespējas procesu, juridiskā persona tiek izslēgta no attiecīgā reģistra, kurā tā ir reģistrēta, proti, tā beidz pastāvēt. Tas nozīmē, ka līdz ar juridiskās personas izbeigšanos izbeidzas arī visas tās saistības, tostarp nodokļu parādi pret VID, kas palikuši nesēgi maksātnespējas procesa ietvaros.*

⁴³ Maksātnespējas likuma 6. panta 1. un 2. punkts.

⁴⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 26. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/82.

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, kāda ir valsts nodeva, lai Latvijā reģistrēta juridiskā persona ar filiāli Francijā varētu uzsākt maksātnespējas procesu, kā arī, vai maksātnespējas procesā ir iespējams dzēst nodokļu parādu, ieskaitot nokavējuma naudu 1000 euro apmērā.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas priekšnoteikums ir juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu (šobrīd 1480 euro) apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā.⁴⁵

Tāpat par juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu ir jāmaksā valsts nodeva 80 euro apmērā.⁴⁶

Attiecībā uz nodokļu parāda dzēšanas iespējamību ir norādāms turpmākais.

Kreditoru prasījumi juridiskās personas maksātnespējas procesā netiek dzēsti tāpat, kā tas notiek fiziskās personas maksātnespējas procesā, jo fiziska persona pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas turpina pastāvēt kā tiesību subjekts. Līdz ar to, sekmīgi pabeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu, kad persona tiek atbrīvota no atlikušajām saistībām, tās ir jādzēš, kas notiek tiesai pieņemot attiecīgo lēmumu.

Juridiskās personas maksātnespējas procesā no parādnieka mantas tiek apmierināti kreditoru prasījumi, tostarp nodokļu prasījumi, kuros ietilpst arī nokavējuma nauda. Kreditoru prasījumi tiek segti Maksātnespējas likuma 118. pantā noteiktajā kārtībā, piemēram: pēc maksātnespējas procesa izmaksu segšanas vispirms tiek segts Maksātnespējas kontroles dienesta prasījums, ja maksātnespējas procesā darbinieku prasījumi tika segti no darbinieku prasījumu garantiju fonda; darbinieku prasījumi bez apjoma ierobežojuma; nodokļu prasījumi; pārējo kreditoru prasījumi pamatparāda apmērā utt. Katrās nākamās kārtas kreditoru prasījumi tiek segti tikai tad, ja ir apmierināti iepriekšējās kārtas kreditori. Vienlaikus jāņem vērā, ka kreditoru prasījumu apmierināšana norisinās tikai tiktāl, ciktāl pietiek parādnieka mantas, un, ja mantas nepietiek, pārējie prasījumi paliek nesegti.

Pabeidzot juridiskās personas maksātnespējas procesu, juridiskā persona tiek izslēgta no attiecīgā reģistra, kurā tā ir reģistrēta, proti, tā beidz pastāvēt. Tas nozīmē, ka līdz ar juridiskās personas izbeigšanos izbeidzas arī visas tās saistības, tostarp nodokļu parādi pret VID, kas palikuši nesegti maksātnespējas procesa ietvaros.

Līdz ar to juridiskās personas maksātnespējas procesā kreditoru prasījumi netiek dzēsti tāpat, kā tas notiek fiziskās personas maksātnespējas procesā, jo, sekmīgi pabeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu, persona tiek atbrīvota no atlikušajām saistībām, tās tiek dzēstas.

Par rīcību juridiskās personas maksātnespējas procesā⁴⁷

- *Kad no parādnieka mantas nav iespējams segt juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas, tās var finansēt no parādnieka pārstāvja, administratora, kreditora, kreditoru grupas vai citu fizisko vai juridisko personu naudas līdzekļiem un pēc to iniciatīvas, minētajām personām par to rakstveidā vienojoties ar administratoru, ja šāda vienošanās atbilst kreditoru interesēm.*

Iesniegumā norādīts, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā līdz ar procesa uzsākšanu tika sastādīts akts par mantas (iekārtu) pārņemšanu administratora pārziņā, nododot tās iesniedzējam kā parādnieka pārstāvim glabāšanā līdz izsolei. Mantas glabātas

⁴⁵ Maksātnespējas likuma 62. pants.

⁴⁶ Civilprocesa likuma 3. pielikuma 6. punkts.

⁴⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 22. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/69.

kreditora telpās, no kura tika īrētas telpas uzņēmuma ražošanas vajadzībām, un par šo periodu parādnieka pārstāvim jāsedz nomas maksa par sešiem mēnešiem.

Administrators plāno mantas izsoli pabeigt līdz augustam, bet uzņēmums, no kā tika nomātas telpas, norāda, ka parādam jābūt nomaksātam, lai iekārtas varētu izvest. Vienlaikus iznomātājs liedzis piekļuvi telpām, kurās atrodas ne vien maksātnespējas procesā iesaistītās iekārtas, bet arī personīgas lietas. Savukārt administrators norāda, ka parādnieka pārstāvim jāvienojas ar kreditoru – telpu iznomātāju – par izveidojušos parāda pilnu atmaksu, vajadzības gadījumā sastādot arī atmaksas grafiku pārskatāmā termiņā, taču šobrīd parādnieka pārstāvja rīcībā šādu līdzekļu nav.

Iesniegumā jautāts, vai šāda lietu kārtība no administratora puses ir korekta, kā arī lūgts sniegt padomu, kā turpmāk rīkoties iesniegumā aprakstītajā situācijā.

Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators nekavējoties ņem savā pārvaldījumā visu parādnieka mantu, kā arī parādnieka valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu⁴⁸, savukārt parādnieks šīs tiesības zaudē⁴⁹. Tāpat Maksātnespējas likums nosaka administratora pienākumu pārvaldīt parādnieka mantu, veikt pasākumus tās atgūšanai un rīkoties ar šo mantu šajā likumā noteikto pilnvaru ietvaros, turpretī parādnieks (juridiskās personas maksātnespējas procesa gadījumā parādnieka izpildinstitūcijas) zaudē mantas pārvaldīšanas tiesības.⁵⁰ Mantas pārvaldīšanas pienākuma ietvaros administratoram ir jānodrošina parādnieka mantas saglabāšana līdz pārdošanai un mantas padošana, tostarp, atprasot to no jebkuras trešās personas⁵¹.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 73. un 170. pantam visi prasījumi, kas radušies pirms maksātnespējas procesa ir piesakāmi kā kreditoru prasījumi. Juridiskās personas maksātnespējas procesa izdevumos iekļauj parādnieka mantas uzturēšanai izdevumus maksātnespējas procesā⁵², t. sk. telpu nomas maksu, ja telpas nepieciešamas mantas glabāšanai, aizsardzībai vai realizācijas nodrošināšanai maksātnespējas procesa ietvaros.

Jāuzsver, ka Maksātnespējas likumā noteiktā kreditoru prasījumu segšanas kārtība paredz, ka maksātnespējas procesā prioritāri ir sedzamas visas juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas⁵³. Līdz ar to, priekšlaicīga atsevišķu parādsaistību segšana var būt ne tikai šķērslis papildu maksātnespējas procesa izmaksu segšanai, bet šādā gadījumā nemaz nav iespējams precīzi noteikt parādnieka maksātnespējas procesa izmaksu apmēru, kas savukārt liedz veikt jebkādu kreditoru prasījumu segšanu. Maksātnespējas kā kolektīvās procedūras nolūks ir nodrošināt taisnīgu attieksmi pret kreditoriem, pret vienādā situācijā esošiem kreditoriem attiecoties līdzīgi, un maksimāli palielināt parādnieka aktīvu vērtību visu kreditoru labā. Tāpat aizliegts veikt individuālas darbības, kas nodara kaitējumu kreditoru kopuma interesēm. Maksātnespējas likums neparedz izņēmumus no konkrētās procedūras, kas būtu vērsti uz atsevišķu procesa izmaksu vai kreditoru prasījumu ārpuskārtas prioritāru segšanu, neatkarīgi no prasījuma apmēra un saistību rašanās pamata.

Līdz ar to kreditoram, kuram manta bija nodota lietošanā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, visas saistības, kas izriet no šīm attiecībām līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai, jāpiesaka kā kreditora prasījums.

Savukārt izdevumi, kas saistīti ar mantas glabāšanu periodā no maksātnespējas procesa pasludināšanas līdz mantas pārdošanas brīdim ir uzskatāmas par maksātnespējas procesa izmaksām, kas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 115. panta ceturto daļu tiek segtas no līdzekļiem, kas ir iegūti mantas pārdošanas rezultātā.

⁴⁸ Maksātnespējas likuma 65. panta 4. punkts.

⁴⁹ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

⁵⁰ Maksātnespējas likuma 95. panta pirmā un otrā daļa.

⁵¹ Civillikuma 927. pants.

⁵² Maksātnespējas likuma 170. panta otrās daļas 2. punkts.

⁵³ Maksātnespējas likuma 118. pants.

Ievērojot minēto, kreditoram nav tiesību aizturēt parādnieka mantu, lūdzot segt visas ar mantas glabāšanu saistītās izmaksas, un administratoram ir tiesības vērsties tiesību aizsardzības iestādēs vai jāidentificē civiltiesiskie mehānismi, kas ir piemēroti attiecīgās situācijas atrisinājumam.

Jāatzīmē, ka fiziskās personas maksātnespējas procesā Maksātnespējas likums paredz iespēju administratoram mantu nepārņemt un atstāt to glabāšanā parādniekam – ja administrators uzskata, ka tas ir lietderīgi, lai izvairītos no papildu izmaksām, – parādniekam šādā gadījumā saskaņā ar Maksātnespējas likuma 143. panta trešo daļu ir pienākums nodrošināt mantas saglabāšanu. Savukārt juridiskās personas maksātnespējas procesā šāda pienākuma attiecībā uz mantas glabāšanu parādnieka pārstāvim nav.⁵⁴ Līdz ar to, ja parādnieka pārstāvis pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas brīvprātīgi pārņem mantu no administratora glabāšanā, viņš to dara kā jebkura trešā persona ar no tā izrietošajām sekām.

Nemot vērā minēto, šāda rīcība faktiski atbilst glabājuma līguma būtībai, un no Civillikuma izriet, ka glabātājam ir noteikti pienākumi pret devēju⁵⁵. Turklāt jāņem vērā, ka pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieka pārstāvim nav tāda tiesiskā statusa un līdz ar to arī piespiedu mehānisma attiecībā pret kreditoru vai trešo personu, kāds ļautu panākt vienošanos ar kreditoru par mantas saņemšanu, atdošanu vai ar tās glabāšanu saistītu izdevumu atlīdzināšanu Maksātnespējas likuma ietvarā.

Līdz ar to turpmākā rīcība procesā ir atkarīga no nosacījumiem, ar kādiem iesniedzējs pieņēma no administratora glabāšanā parādnieka mantu. Vienlaikus ir jāņem vērā, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma 168. panta trešo daļu gadījumos, kad no parādnieka mantas nav iespējams segt juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas, tās var finansēt no parādnieka pārstāvja, administratora, kreditora, kreditoru grupas vai citu fizisko vai juridisko personu naudas līdzekļiem un pēc to iniciatīvas, minētajām personām par to rakstveidā vienojoties ar administratoru, ja šāda vienošanās atbilst kreditoru interesēm. Līdz ar to parādnieka pārstāvis vai kreditors var piekrist priekšfinansēt procesu. Šajā gadījumā piešķirtais finansējums tiek atmaksāts finansētājam maksātnespējas procesa izmaksu kārtā.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē un uzdevumos neietilpst darbības, kas pēc būtības ietver individuālas situācijas iespējamo juridisko risinājumu vai administratora rīcības tiesiskuma pārbaude viedokļa sniegšanas ietvaros⁵⁶. Līdz ar to saskaņā ar Maksātnespējas likumu⁵⁷ persona, kuras likumiskās tiesības ir aizskartas, tostarp parādnieka pārstāvis juridiskās personas maksātnespējas procesā, ir tiesīgs iesniegt Maksātnespējas kontroles dienestam sūdzību par administratora rīcību. Tādējādi, ja Jūs, izvērtējot faktiskos apstākļus un šajā viedoklī sniegto informāciju, seciniet, ka administratora rīcība neatbilst normatīvo aktu prasībām, Jums ir tiesības vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar sūdzību.

Par prasījuma no uzņēmuma pārejas cedēšanu⁵⁸

- *Tikai pēc sprieduma stāšanās spēkā un pārejas fakta neatgriezeniskas atzīšanas prasījums par naudas summu būs uzskatāms par parastu mantisku prasījumu, kuru var cedēt kā jebkuru citu ar spriedumu izpildāmo prasījumu, kuram vairs nav personisks raksturs un to var izpildīt ikviens prasījuma tiesību turētājs (cesionārs).*

⁵⁴ Maksātnespējas likuma 70. pants.

⁵⁵ Civillikuma trešā apakšnodaļa.

⁵⁶ Maksātnespējas likuma 173. un 174.¹ pants.

⁵⁷ Maksātnespējas likuma 176. panta pirmā daļa.

⁵⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 15. jūlija vēstule Nr. 1-57n/2025/430.

No iesnieguma izriet, ka juridiskās personas (turpmāk šajā skaidrojumā – Parādnieks) maksātnespējas procesā ir apmierināta administratora prasība tiesā par uzņēmuma pāreju⁵⁹, bet par konkrēto tiesas spriedumu ir iesniegta kasācijas sūdzība.

Maksātnespējas procesā saņemts priekšlikums no trešās personas⁶⁰ iegādāties prasījuma tiesības pret uzņēmuma ieguvēju. Pēc priekšlikuma izvērtējuma administrators secināja, ka piedāvātā cesijas atlīdzība ir samērīga un atbilstoša kreditoru interesēm.

Pamatojoties uz juridisko nianšu izklāstu saistībā ar cesiju kā risinājumu konkrētai situācijai, lūgts sniegt viedokli par šādiem jautājumiem:

1) vai ir iespējama prasījumu cedēšana, kas izriet no apelācijas instances tiesas sprieduma, ar kuru atzīta uzņēmuma pāreja un uzlikts pienākums samaksāt naudas līdzekļus?

2) vai cesijas priekšmets var būt "dalāms" un vai var tikt cedēts tikai prasījums par naudas piedziņu, cesionāram uzņemoties risku par prasījuma drošumu?

Saskaņā ar Civillikumu⁶¹ par cesijas priekšmetu nevar būt 1) visi prasījumi, kuru izlietošana, vai nu pēc līdzēju vienošanās vai pēc likuma, saistīta ar kreditora personu; 2) prasījumi, kuru saturs ar to izpildījumu kādai citai personai, bet nevis īstajam kreditoram, pilnīgi pārgrozītos.

Tātad, ja prasījuma izlietošana, t. i., tiesību realizācija ir atkarīga no konkrētā kreditora (personiska rakstura tiesība), tad cesija nav pieļaujama, savukārt ja prasījuma izlietošana neietekmē prasījuma būtību, tad cesija ir pieļaujama.

Konkrētajā gadījumā spriedums, ar kuru jau ir atzīta uzņēmuma pāreja un uzlikts pienākums samaksāt konkrētu naudas summu, rada mantisku prasījuma tiesību (naudas prasījumu), kura vairs nav cieši saistīta ar prasītāja personu, ja nav runa par prasības celšanu vai sprieduma izpildi, kur nepieciešams tieši administratora statuss. Līdz ar to atzīstams, ka minētais naudas prasījums neattiecas uz to prasījumu kategoriju, kuri saskaņā ar Civillikumu nevar būt par cesijas priekšmetu.

Tomēr nozīmīgs ir apstāklis, ka spriedums par uzņēmuma pāreju nav stājies spēkā, jo lieta atrodas kasācijas instancē un tieši minētā apstākļa dēļ nav iestājies mantiskā prasījuma izpildes pienākums, jo tas ir pakārtots uzņēmuma pārejas atzīšanas spēkā esamībai, t. i., prasījums par naudu summu ir cieši saistīts ar uzņēmuma pārejas atzīšanas faktu. Tādējādi, ja cesija notiktu šobrīd, cesijas priekšmets būtu nevis patstāvīgs naudas prasījums, bet prasījuma tiesība, kuras spēkā esamība atkarīga no vēl nepārsūdzēta sprieduma stāšanās spēkā.

Līdz ar to pirms sprieduma par uzņēmuma pāreju stāšanās spēkā, konkrētā prasījuma cedēšana uzskatāma par neatļautu saskaņā ar Civillikuma 1799. pantu, jo tā izlietošana ir saistīta ar noteiktu personu (administratoru), kurš normatīvā regulējuma ietvaros vienīgais ir tiesīgs celt šāda veida prasību.

Tādējādi atbildot uz *pirmo jautājumu*, Maksātnespējas kontroles dienests uzskata, ka tikai pēc sprieduma stāšanās spēkā un pārejas fakta neatgriezeniskas atzīšanas konkrētais prasījums par naudas summu būs uzskatāms par parastu mantisku prasījumu, kuru var cedēt kā jebkuru citu ar spriedumu izpildāmo prasījumu, kuram vairs nav personisks raksturs un to var izpildīt ikviens prasījuma tiesību turētājs (cesionārs). Respektīvi, šādā gadījumā prasījuma būtība nemainās, ja to izlieto nevis administrators, bet cits subjekts – cesionārs.

Savukārt, atbildot uz *otro jautājumu* norādāms, ka pašreizējā procesa stadijā cesijas priekšmets nav dalāms, jo kā norādīts iepriekš, konkrētais prasījums par naudas piedziņu ir cieši saistīts ar uzņēmuma pārejas atzīšanu un eksistē tikai kā pakārtots šim juridiskajam pamatam. Tādējādi cedēt tikai "naudas prasījumu" bez juridiskā pamata (pārejas atzīšanas) nav iespējams kā atsevišķu mantisku tiesību.

⁵⁹ Prasījuma summu veido maksātnespējas procesā nesegto kreditoru prasījumu kopsumma.

⁶⁰ Kura nav kreditors, bet varētu tikt uzskatīta par ar atbildētāju saistītu personu likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 18) punkta f) apakšpunkta izpratnē.

⁶¹ Civillikuma 1799. pants.

Naudas piedziņa ir sekundāra attiecībā pret uzņēmuma pārejas atzīšanu – tā nav autonoma prasība, bet pamatprasījuma (uzņēmuma pārejas) sekas. Civillikuma 1799. pants attiecas arī uz prasījumu dalāmību, proti, ja prasījums pēc būtības nav nodalāms no citas juridiskas tiesības, tad cesija vai nu ir vai nav pieļaujama, vai pieļaujama tikai ar visām tiesiskajām sekām kopā.

Prasījums par uzņēmuma pāreju saskaņā ar Senāta praksi ir specifisks prasījuma veids, kuru var celt tikai uzņēmuma kreditors vai administrators (ja uzņēmums ir maksātnespējīgs).⁶² Tādējādi trešā persona nevar "pārņemt" tikai daļu prasības (naudas prasījumu), ja nav tiesīga celt un izlietot uzņēmuma pārejas prasību, uz kuru naudas piedziņa balstās.

Par līgumsodu, pasludinot juridiskās personas maksātnespējas procesu⁶³

- *Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 2. punktā paredzētais parādsaistību sliekšnis attiecas tikai uz pamatparāda summu un blakusprasījumi nav ņemami vērā šī sliekšņa noteikšanai.*
- *Ar blakusprasījumiem gan Civillikuma, gan Maksātnespējas likuma izpratnē jāsaprot procenti, līgumsods, kā arī citi no galvenā prasījuma izrietoši maksājumi.*

Iesniegumā norādīts faktisko un tiesisko apstākļu izklāsts saistībā ar noslēgto līgumu, saskaņā ar kuru pircējam tika aprēķināts līgumsods, kas pārsniedz 4268 euro, un ir iestājies tā samaksas termiņš. Lūgts sniegt viedokli par šādiem jautājumiem:

1) vai līgumsods par saistību neizpildi ir atzīstams par tādu parādsaistību, uz kuras pamata pircējam (sabiedrībai ar ierobežotu atbildību) tiesa var konstatēt Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 2. punktā noteikto maksātnespējas procesa pazīmi?

2) gadījumā, ja tiks pasludināts pircēja maksātnespējas process, vai līgumsods par saistību neizpildi ir atzīstams par pamatparādu vai blakusprasījumu?

Maksātnespējas kontroles dienestam normatīvie akti⁶⁴ neparedz tiesības iesaistīties atzinuma sniegšanā par maksātnespējas procesa pieteikuma pamatotības izvērtēšanu, jo šis jautājums ietilpst tiesas ekskluzīvā kompetencē. Ņemot vērā minēto, Maksātnespējas kontroles dienests sniedz viedokli tiktāl, lai nodrošinātu vienveidīgas maksātnespējas tiesību piemērošanas prakses veidošanos.

Būtiski uzsvērt, ka Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 2. punkta maksātnespējas pazīme sastāv no četriem kritērijiem, proti:

- 1) parādnieks nav nokārtojis vienu vai vairākas parādsaistības, no kurām pamatparāda summa atsevišķi vai kopā pārsniedz 4268 euro;
- 2) parādnieka nenokārtotajām parādsaistībām ir iestājies izpildes termiņš;
- 3) kreditors vai kreditori ir iesnieguši vai nosūtījuši uz parādnieka juridisko adresi sūtītāja apmaksātu brīdinājumu par savu nodomu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu;
- 4) parādnieks triju nedēļu laikā pēc brīdinājuma nodošanas pastā nav samaksājis parādu vai nav cēlis pamatotus iebildumus pret prasījumu.

Līdz ar to saskaņā ar Senāta atziņām tiesnesim ir jākonstatē vienlaikus visi četri iepriekš uzskaitītie kritēriji.⁶⁵

Attiecībā uz maksātnespējas pazīmes kritēriju, kas noteic parādsaistību sliekšni, norma norāda: "*pamatparāda summa atsevišķi vai kopā pārsniedz 4268 euro*", kas nozīmē, ka tieši pamatparāds ir kritērijs maksātnespējas procesa ierosināšanai. Minētais secinājums izriet no

⁶² Moisejs E. Prasījumi par uzņēmumu pāreju maksātnespējas procesā. Jurista Vārds, 2025. gada 11. februāris, Nr. 6 (1376).

⁶³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 7. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/59.

⁶⁴ Maksātnespējas likuma 173. panta pirmā daļa un Maksātnespējas likuma 174.¹ pants.

⁶⁵ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 7. marta spriedums lietā Nr. SPC-25/2012.

normas gramatiskā formulējuma, jo, ja likumdevējs būtu vēlējies iekļaut parādsaistību kopsummā arī blakusprasījumus, tiktu lietots plašāks formulējums, piemēram, "parādsaistību kopsumma" vai līdzīgi.

Līdz ar to, ja ar blakusprasījumiem kopējā summa pārsniegtu 4268 eiro, bet pamatparāds būtu zem šīs robežas, maksātnespējas process nevarētu tikt ierosināts uz šī pamata. Vienlaikus pamatparāds kā kritērijs parādsaistību sliekšņa noteikšanai arī aizsargā uzņēmumus no ļaunprātīgiem maksātnespējas pieteikumiem, kas varētu tikt balstīti uz pārmērīgiem līgumsodiem vai procentiem.

Turklāt arī sistēmiski pamatparāds Maksātnespējas likumā ir noteikts kā kritērijs, kuram ir būtiska nozīme, risinot citus maksātnespējas procesa jautājumus, piemēram, nosakot parādniekam nodarīto zaudējumu apmēru u.c.⁶⁶

Ņemot vērā minēto un atbildot uz iesnieguma *pirmo jautājumu*, norādāms, ka Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 2. punktā paredzētais parādsaistību sliekšnis attiecas tikai uz pamatparāda summu un blakusprasījumi nav ņemami vērā šī sliekšņa noteikšanai.

Savukārt, atbildot uz iesnieguma *otro jautājumu*, norādāms, ka blakusprasījums vai blakus tiesība ir no pamatsaistības izrietoša vai likumā paredzēta tiesība, kuras uzdevums ir nodrošināt pamatsaistības izpildi.⁶⁷ Ņemot vērā, ka blakusprasījumi izriet no galvenā prasījuma (pamatparāda), Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā ar blakusprasījumiem gan Civillikuma, gan Maksātnespējas likuma izpratnē jāsaprot procenti, līgumsods, kā arī citi no galvenā prasījuma izrietoši maksājumi.

Tā, piemēram, atbilstoši Civillikuma 1754. pantā noteiktajam, procentiem vienmēr nepieciešams galvenais parāds jeb kapitālparāds. Bez tam, šāda loģika ir sastopama arī lietu tiesībās, proti, minētais iedalījums galvenajās un blakus kategorijās ir ietverts arī Civillikuma 850. pantā, kas noteic, ka galvenās lietas ir tās, kas ir patstāvīgi tiesību priekšmeti, bet viss tas, kas pastāv tikai ar galveno lietu vai pieder pie tās, vai kā citādi ar to saistīts, ir blakus lieta.

Ņemot vērā minēto secināms, ka Maksātnespējas likuma izpratnē ar terminu "pamatparāds" saprot galveno prasījuma summu (apmēru), kurā neietilpst blakusprasījumu summa (procenti, līgumsods) un tādējādi arī iesniegumā minētais līgumsods ir atzīstams par blakusprasījumu.

4. FIZISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

Par rīcību pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas⁶⁸

- *Lai gan normatīvie akti neparedz parādniekam tiešu pienākumu uzsākt saziņu ar administratoru, proaktīva komunikācija veicinātu maksātnespējas procesa efektīvāku norisi, nodrošinot savlaicīgu informācijas apmaiņu un apliecinātu parādnieka labticīgu attieksmi pret saviem pienākumiem maksātnespējas procesā.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējam ir pasludināts maksātnespējas process un tajā iecelts administrators. Iesniegumā jautāts, vai pēc procesa pasludināšanas personai pašai jāsaazinās ar administratoru vai jāgaida, līdz administrators uzsāk saziņu.

Normatīvais regulējums neparedz tiešu un obligātu pienākumu parādniekam pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas sazināties ar administratoru. Vienlaikus, ņemot vērā Maksātnespējas likuma 6. pantā ietvertos maksātnespējas procesa vispārējos principus, īpaši

⁶⁶ Maksātnespējas likuma 72.¹ panta otrā daļa.

⁶⁷ Sk. LR Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. – Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā – Rīga: Mans Īpašums, 2000, 194.lpp.

⁶⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 3. novembra vēstule Nr. 1-57n/2025/627.

labticības principu, procesa efektivitātes principu, kā arī atklātības principu, parādniekam ir jāsadarbojas ar administratoru, sniedzot informāciju un veicot darbības maksātnespējas procesa mērķu sasniegšanai.

Maksātnespējas procesa sekmīgai norisei būtiska ir parādnieka un administratora konstruktīva sadarbība, jo paša parādnieka interesēs ir sniegt administratoram visu nepieciešamo informāciju, lai novērstu jebkādas šaubas par iespējamajiem ierobežojumiem maksātnespējas procesa norisē.

Līdz ar to, lai gan normatīvie akti neparedz parādniekam tiešu pienākumu uzsākt saziņu ar administratoru, proaktīva komunikācija veicinātu maksātnespējas procesa efektīvāku norisi, nodrošinot savlaicīgu informācijas apmaiņu un apliecinātu parādnieka labticīgu attieksmi pret saviem pienākumiem maksātnespējas procesā. Tādēļ, ja administrators nesazināsies ar Jums tuvākajā laikā, ieteicams to izdarīt pēc savas iniciatīvas.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu⁶⁹

- *Izņēmuma gadījumos, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu, kā notiek fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta (turpmāk šajā skaidrojumā – depozīts) un valsts nodevas iemaksāšana pa daļām un kam šāds lūgums jāadresē.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā.⁷⁰

Izņēmuma gadījumos, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām. Būtiski, lai katrā maksājumā būtu norādīti nepieciešamie rekvizīti (maksājuma mērķis, parādnieka vārds, uzvārds, personas kods), lai varētu identificēt šos maksājumus.⁷¹

Informējam, ka atļauja depozīta iemaksai pa daļām nav nepieciešama.

Tādējādi, kad visi maksājumi būs veikti un kopējā iemaksātā depozīta summa sasniegs divu minimālo mēnešalgu apmēru, persona varēs iesniegt tiesā fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, pievienojot tam dokumentus, kas apliecina depozīta pilnīgu samaksu.⁷²

Savukārt attiecībā uz valsts nodevas iemaksu 80 euro⁷³ apmērā norādām, ka šīs nodevas samaksas kontroli Maksātnespējas kontroles dienests neveic, jo minētais jautājums neietilpst tā kompetencē.

Civilprocesa likuma 43. panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa vai tiesnesis, ievērojot personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos vai arī atliek valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu. Respektīvi, iesniedzot tiesā fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, persona vienlaikus var lūgt tiesu atbrīvot viņu no valsts nodevas samaksas pilnībā vai daļēji, vai arī atliek nodevas samaksu uz noteiktu laiku, ja tās mantiskais stāvoklis neļauj nodevu samaksāt uzreiz. Šāds lūgums jāpamato ar dokumentiem, kas apliecina personas finansiālo situāciju (piemēram, ienākumu izziņām, bankas konta izrakstiem, sociālā dienesta izziņu par maznodrošinātas personas statusu u. tml.). Lēmumu par šāda lūguma apmierināšanu pieņem tiesa.

⁶⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 24. oktobra vēstule Nr. 1-49n/2025/106.

⁷⁰ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

⁷¹ Ministru kabineta 2015. gada 24. februāra noteikumu Nr. 88 "Kārtība, kādā iemaksā un izmaksā depozītu juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesā" 3.2. punkts.

⁷² Civilprocesa likuma 363.²³ panta otrā daļa.

⁷³ Civilprocesa likuma 3. pielikuma 1. punkta 6) apakšpunkts.

Papildus informējam, ka tiesā iesniegto dokumentu (tajā skaitā maksājumu pamatojošo dokumentu) pārbaudi un vērtējumu veic tiesa⁷⁴.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu⁷⁵

- *Depozīts ir jāiemaksā uzreiz vienā maksājumā. Tomēr gadījumā, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām.*
- *Apsverot iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir jārēķinās ar izmaksām 1560 euro apmērā jau procesa uzsākšanas stadijā, kā arī pienākumu kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt Maksātnespējas likumā noteikto ienākumu apmēru.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas saņemt konsultāciju par fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanas kārtību un izmaksām. Iesniegumā jautāts:

[1] Kāda ir precīza summa, kas jāiemaksā, lai uzsāktu maksātnespējas procesu (valsts nodeva, maksājums fondā u.c.)?

[2] Vai ir iespējams, ka iesniedzējs kā dēls uzreiz samaksājat nepieciešamo summu, lai māte varētu sākt maksātnespējas procesu?

[3] Kā tiek noteikts, cik daudz naudas pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas tiks atstāts parādniekam dzīvošanai un cik jāmaksā kreditoriem?

[4] Kad tiesa apstiprina saistību dzēšanas plānu, vai ir iespējams šo plāna summu samaksāt uzreiz vienā maksājumā, nevis pa daļām?

[5] Kāda aptuveni varētu būt šī summa, ņemot vērā parādsaistības 25 000 euro apmērā?

Fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātspēju.⁷⁶ Procesu var uzsākt jebkura pilngadīga fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs un kurai ir finansiālas grūtības.⁷⁷

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma regulējumu fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā (šobrīd – 1480 euro) Maksātnespējas kontroles dienesta deponēto līdzekļu kontā [Valsts kasē](#).⁷⁸ Respektīvi, ja tiek plānots iesniegt tiesā pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, tad depozīts ir jāiemaksā pirms pieteikuma iesniegšanas. Svarīgi ņemt vērā, ka neatkarīgi no mantiskā stāvokļa vai citiem apstākļiem nav paredzēti gadījumi pilnīgai vai daļējai personas atbrīvošanai no depozīta iemaksas.

Depozīts ir jāiemaksā uzreiz vienā maksājumā. Tomēr gadījumā, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām. Svarīgi, lai katrā maksājumā būtu norādīti nepieciešamie rekvizīti (maksājuma mērķis, parādnieka vārds, uzvārds, personas kods), lai varētu identificēt šos maksājumus.⁷⁹

Papildus depozīta iemaksai ir jāveic arī [valsts nodevas samaksa](#) 80 euro apmērā par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā. Tomēr tiesa vai

⁷⁴ Civilprocesa likuma 363.²⁵ pants.

⁷⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 5. septembra vēstule Nr. 1-49n/2025/87.

⁷⁶ Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

⁷⁷ Maksātnespējas likuma 127. panta pirmā daļa.

⁷⁸ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

⁷⁹ Ministru kabineta 2015. gada 24. februāra noteikumu Nr. 88 "Kārtība, kādā iemaksā un izmaksā depozītu juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesā" 3.2. punkts.

tiesnesis, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja lūgumu un ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.⁸⁰ Līdz ar to, apsverot iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir jāreķinās ar izmaksām 1560 *euro* apmērā jau procesa uzsākšanas stadijā, kā arī pienākumu kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt Maksātnespējas likumā noteikto ienākumu apmēru.

No normatīvajiem aktiem izriet, ka tieši fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniedzējam (parādniekam), nevis citai personai, ir jāveic depozīta iemaksa. Maksātnespējas procesa pieteikumu ir tiesīgs iesniegt tikai pats parādnieks, un visas ar pieteikumu saistītās darbības, tostarp nepieciešamo maksājumu veikšana, jāveic pašam parādniekam personīgi.

Ja fiziskās personas maksātnespējas process tiek pasludināts, tiek uzsākta bankrota procedūra, kuras ietvaros tiek pārdota visa parādnieka manta, un no tās realizācijas iegūtie līdzekļi novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai.⁸¹ Vienlaikus parādniekam ir tiesības paturēt ienākumus, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai (tostarp, uzturēšanas izdevumi).⁸²

Pēc procesa pasludināšanas tiek apturēta izpildu lietvedība lietās par piespriesto, bet nepiedzīto summu piedziņu un lietās par parādnieka saistību izpildīšanu tiesas ceļā. Papildus tam, parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu), un šīs tiesības iegūst administrators.

Gadījumā, ja bankrota procedūra ir veiksmīgi pabeigta un personai nav ierobežojumu⁸³, tiek uzsākta saistību dzēšanas procedūra, kuras ietvaros parādniekam ir pienākums kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt līdzekļus vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem pēc nodokļu samaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas (šobrīd vismaz 246,67 *euro*).⁸⁴

Saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam jāievēro saistību dzēšanas plāns un Maksātnespējas likumā noteiktie pienākumi.⁸⁵ Ja plāns tiek izpildīts, tiesa izbeidz gan saistību dzēšanas procedūru, gan maksātnespējas procesu, atbrīvojot parādnieku no atlikušajām [parādsaistībām](#).

Attiecībā uz saistību dzēšanas plāna pilnīgu vai daļēju izpildi vienā maksājumā, Maksātnespējas likuma regulējums šādu saistību dzēšanas plāna izpildes veidu neregulē, jo saistību dzēšanas plāna izpilde veicama noteiktā termiņā un kārtībā.

Nemot vērā, ka iestādes [kompetencē](#) un [uzdevumos](#) neietilpst juridisko pakalpojumu sniegšana, tas nevar sniegt Jums konsultāciju saistībā ar fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu. Tāpat Maksātnespējas kontroles dienests nevar veikt aprēķinus vai sniegt prognozes par iespējamo saistību dzēšanas plānā iekļaujamo maksājuma apmēru. Šāda informācija ir cieši saistīta ar konkrētā parādnieka mantisko stāvokli, ienākumiem un citiem individuāliem apstākļiem.

Vienlaikus norādām, ka informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesu ir atrodamā Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas maksātnespējas process"](#), kur sniegtas atbildes uz galvenajiem ar fiziskās personas maksātnespējas procesu saistītiem jautājumiem.

⁸⁰ Civilprocesa likuma 43. panta ceturtā daļa.

⁸¹ Maksātnespējas likuma 128. panta ceturtā daļa.

⁸² Maksātnespējas likuma 140. panta 1. punkts.

⁸³ Maksātnespējas likuma 153. pants.

⁸⁴ Maksātnespējas likuma 155. panta pirmā daļa.

⁸⁵ Maksātnespējas likuma 160. pants.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu no citas personas konta⁸⁶

- *Ja fiziskai personai nav iespējams veikt depozīta iemaksu no sava norēķinu konta, šo maksājumu var veikt, izmantojot maksājumu iestāžu pakalpojumus.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu, vai iesniedzēja māte var iemaksāt no sava konta maksātnespējas procesa depozītu, norādot maksājuma mērķi iesniedzēja datus, jo iesniedzēja norēķinu konts ir apķīlāts, kā arī lūgts sniegt informāciju par depozīta apmēru.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā.⁸⁷

Minimālā mēneša darba alga 2025. gadā ir 740,00 EUR,⁸⁸ līdz ar to depozīta apmērs, kuru nepieciešams iemaksāt Maksātnespējas kontroles dienestā deponēto līdzekļu kontā Valsts kasē ir 1480,00 EUR. Tāpat par parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu ir jāiemaksā valsts nodeva 80,00 EUR apmērā.⁸⁹

Informējam, ja fiziskai personai nav iespējams veikt depozīta iemaksu no sava norēķinu konta, šo maksājumu var veikt, izmantojot maksājumu iestāžu pakalpojumus. Latvijas bankas mājas lapā ir pieejams aktuāls licencēto maksājumu iestāžu saraksts.⁹⁰ Vienlaikus informējam, ka iemaksu ir iespējams veikt arī izmantojot kredītiestāžu sniegtos skaidras naudas iemaksas pakalpojumus.⁹¹

Papildus tam norādāms, ka tiesā iesniegto dokumentu (tajā skaitā par tiesā iesniegtajiem maksājumu pamatojošajiem dokumentiem) pārbaudi un vērtējumu veic tiesa⁹², tāpēc šis jautājums nav Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē.

Par kredītsaistību dzēšanu, ja ienākumi tiek gūti tikai no bērnu kopšanas pabalsta⁹³

- *Ienākumi no bērna kopšanas pabalsta, ģimenes valsts pabalsta un citiem valsts sociālajiem pabalstiem nav uzskatāmi par ienākumiem Maksātnespējas likuma izpratnē, jo uz tiem nav iespējams vērst piedziņu. Līdz ar to nav iespējams sekmīgi pabeigt fiziskās personas maksātnespējas procesu, dzēšot saistības, ja tiek gūti tikai tādi ienākumi, kas nav izmantojami saistību dzēšanas plāna izpildei.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, kā atbrīvoties no kredītsaistībām, ja vienīgie ienākumi, ko šobrīd saņem, ir bērnu kopšanas pabalsts.

Šobrīd Latvijā ir pieejami divi atšķirīgi mehānismi fiziskās personas atbrīvošanai no parādsaistībām, kas noteikti [Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likumā](#) un [Maksātnespējas likumā](#), kuros ir noregulēta fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām kārtība, atkarībā no parādsaistību apmēra.

Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja

⁸⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 28. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/84.

⁸⁷ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

⁸⁸ Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumu Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 2. punkts.

⁸⁹ Civilprocesa likuma 3. pielikuma 1. punkta 6) apakšpunkts.

⁹⁰ Latvijas banka. Pieejams: <https://uzraudziba.bank.lv/tirgus-dalibnieki/maksajumu-pakalpojumu-sniezjeji/maksajumu-iestades/licencetas-maksajumu-iestades/>

⁹¹ Latvijas banka. Pieejams: <https://uzraudziba.bank.lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/bankas/>

⁹² Civilprocesa likuma 363.²⁵ pants.

⁹³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 15. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/79.

kreditēšanas līguma [Patērētāju tiesību aizsardzības likuma](#) izpratnē. Turklāt no parādsaistībām var atbrīvot tādu fizisko personu, kurai pastāv kāds no Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 4. panta pirmās daļas 5. punktā minētajiem nosacījumiem, piemēram, personai ir vismaz trīs bērni vai tās aprūpē ir bērns ar invaliditāti, vai vismaz trīs mēnešus ir bijis trūcīgās personas vai maznodrošinātā mājsaimniecībā esošās personas statuss u.c. Personu var atbrīvot no parādsaistībām, ja pēdējā gada laikā vidējie ienākumi mēnesī nav pārsnieguši 1100 *euro*.

Ar plašāku informāciju par Atbrīvošanas no parādsaistībām likumu iespējams iepazīties Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē, sadaļā "[Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām](#)".

Savukārt fiziskās personas maksātnespējas process personai ir piemērojams, ja parādsaistību apmērs kopā pārsniedz 5000 *euro*. Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā tam speciāli izveidotajā kontā. Fiziskās personas maksātnespējas process nav piemērojams, ja ir konstatējams kāds no Maksātnespējas likuma 130. panta pirmajā daļā minētajiem ierobežojumiem, piemēram, persona pēdējo triju gadu laikā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas ir sniegusi apzināti nepatiesu informāciju saviem kreditoriem.

Fiziskās personas maksātnespējas process secīgi sastāv no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek atsavināta parādnieka manta un no iegūtajiem naudas līdzekļiem tiek segti kreditoru prasījumi. Savukārt saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks no saviem ienākumiem pilda bankrota procedūras laikā sagatavoto fiziskās personas saistību dzēšanas plānu.

Saistību dzēšanas procedūras ietvaros personai ir pienākums gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus.⁹⁴ Lai saistību dzēšanas procedūra noritētu veiksmīgi, atbrīvojot personu no saistībām, parādniekam ir jābūt godprātīgam, kas sevī ietver arī to, ka ienākumi jāgūst likumīgi un patstāvīgi.

Turklāt Maksātnespējas likums paredz, ka kreditoru prasījumu segšanai novirzāmie līdzekļi mēnesī ir vismaz vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas pirms nodokļu samaksas.⁹⁵

Ienākumi no bērna kopšanas pabalsta, ģimenes valsts pabalsta un citiem valsts sociālajiem pabalstiem nav uzskatāmi par ienākumiem Maksātnespējas likuma izpratnē, jo uz tiem nav iespējams vērst piedziņu.⁹⁶ Līdz ar to nav iespējams sekmīgi pabeigt fiziskās personas maksātnespējas procesu, dzēšot saistības, ja tiek gūti tikai tādi ienākumi, kas nav izmantojami saistību dzēšanas plāna izpildei.

Par saistību dzēšanas procedūras pabeigšanu⁹⁷

- *Kad fiziskās personas maksātnespējas procesa saistību dzēšanas plāns ir pilnībā izpildīts, parādniekam jāiesniedz tiesai pieteikums par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu.*

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējam norit fiziskās personas maksātnespējas process un saistību dzēšanas procedūras ietvarā atlicis veikt vēl divus maksājumus.

Lūgts sniegt skaidrojumu, kādas darbības iesniedzējam jāveic, kad būs veikts pēdējais maksājums.

Kad fiziskās personas maksātnespējas procesa saistību dzēšanas plāns ir pilnībā izpildīts, parādniekam jāiesniedz tiesai pieteikums par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu.

⁹⁴ Maksātnespējas likuma 160. panta 2. punkts.

⁹⁵ Maksātnespējas likuma 155. panta ceturtdaļa.

⁹⁶ Maksātnespējas likuma 92. panta pirmā daļa un trešā daļa, Civilprocesa likuma 596. pants, Valsts sociālo pabalstu likuma 3. pants.

⁹⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 7. augusta vēstule Nr. 1-57n/2025/463.

Parādnieka pieteikuma par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu iesniegšanas kārtība ir ietverta [Maksātnespējas likuma 165. panta](#) pirmajā daļā un [Civilprocesa likuma 363.³⁵ pantā](#). Proti, parādnieks iesniedz tiesai pieteikumu par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu, ja viņš pilnā apmērā ir nokārtojis visas saistību dzēšanas plānā iekļautās saistības un ir izpildījis saistību dzēšanas plānu. Pieteikumam par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu parādnieks pievieno pierādījumus, kas apstiprina pieteikumā norādītos apstākļus.

Pieteikums tiesai par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu sagatavojams brīvā formā, pievienojot visus iespējamus pierādījumus, lai pierādītu saistību dzēšanas plāna vai arī visu tajā norādīto saistību izpildi pilnā apmērā. Piemēram, pievienojot rēķinus, maksājuma uzdevumus un bankas konta izdrukas.

Papildus informējam, ka [Maksātnespējas likuma 164. panta ceturtajā daļā](#) ir uzskaitīti prasījumu veidi, kas pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas netiek dzēsti, piemēram, prasījumi par uzturlīdzekļu samaksu, prasījumi no neatļautas darbības un prasījumi par administratīvo pārkāpumu procesā piemērotajiem un Krimināllikumā paredzētajiem sodiem.

Par saistību dzēšanas plāna piemērošanas nosacījumiem⁹⁸

- *Maksātnespējas procesa sekas attiecas uz visām personas saistībām, līdz ar to nav iespējams atbrīvoties tikai no atsevišķiem parādiem.*
- *Tikai tiesa var izvērtēt iespēju piemērot saistību dzēšanas procedūru situācijā, kad persona ir klātienē izglītības ieguvēja un tās vienīgie ienākumi ir apgādnieka zaudējuma pensija.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot fiziskās personas saistību dzēšanas procedūras piemērošanas iespējas. Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs vēlas atbrīvoties no parāda, kuru veido kapitāla pieauguma nodoklis sakarā ar mantotā īpašuma atsavināšanu laikā, kad vēl iesniedzējs bija nepilngadīgs. Šobrīd iesniedzējs ir pilngadīgs un mācās profesionālajā vidusskolā un vēl ir atlikuši divi mācību gadi. Iesniedzēja vienīgie ikmēneša ienākumi ir apgādnieka zaudējuma pensija 502 euro apmērā, un citu ienākumu nav. Minētā pensija pienākas līdz 24 gadu vecumam, kamēr turpina klātienē pilna laika mācības. Pensijas izmaksa tiks apturēta, ja klātienē mācības tiks pārtrauktas. Iesniedzējs ir mātes apgādībā – pārsvarā visas uzturēšanas izmaksas sedz iesniedzēja māte, ar kuru dzīvojat vienā mājāsaimniecībā. Līdz ar to gūtos ienākumus iesniedzējs var novirzīt kreditoru prasījumu segšanai.

Nemot vērā minēto, lūgts sniegt viedokli par šādiem jautājumiem:

- 1) vai pie iesniegumā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem personai ir piemērojams fiziskās personas maksātnespējas process?*
- 2) vai saistību dzēšanas procedūra ir piemērojama situācijā, kad personas vienīgos ikmēneša ienākumus veido apgādnieka zaudējuma pensija 502 euro apmērā un persona no sevis neatkarīgu iemeslu dēļ nevar strādāt algotu darbu, jo mācās klātienē nodaļā?*
- 3) vai ar šāda apmēra ikmēneša ienākumam, persona drīkst virzīt kreditoru prasījumu segšanai summu, kas atbilst vienai trešdaļai no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas, bet personas rīcībā paliks mazāk par divām trešdaļām no saņemtās pensijas?*
- 4) vai persona drīkst novirzīt kreditoru prasījumu segšanai saņemamo pensiju pilnā apmērā, ja viņu uztur māte?*

Maksātnespējas kontroles dienests atbilstoši savai kompetencei⁹⁹, var sniegt tikai vispārīgu viedokli par iesniegumā minētajiem jautājumiem, jo tikai tiesa ir kompetenta vērtēt

⁹⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 17. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/67.

⁹⁹ Maksātnespējas likuma 173. un 174.¹ pants.

vai personai ir/nav piemērojams fiziskās personas maksātnespējas process un attiecīgi izvērtēt saistību dzēšanas plāna atbilstību Maksātnespējas likuma prasībām.

Vispirms norādām, ka fiziskās personas maksātnespējas process sastāv no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras.

Bankrota procedūras laikā konkrētajā maksātnespējas procesā ieceltais administrators apzina/noskaidro visu parādniekam piederošo mantu ar mērķi to pārdot, lai no iegūtajiem naudas līdzekļiem segtu kreditoru prasījumus.¹⁰⁰ Tāpat bankrota procedūras laikā parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu), un šīs tiesības iegūst administrators. Līdz ar to, ja mantošanas vai arī citā veidā ieguvāt kādu nekustamo īpašumu vai kustamu mantu, kas publiskajos reģistros ir reģistrēta uz Jūsu vārda, tā tiks pārdota maksātnespējas procesa ietveros. Turklāt, būtiski atzīmēt, ka gadījumā, ja Jums pieder kāda manta, tiesa ņems to vērā, izvērtējot jautājumu par maksātnespējas procesa pasludināšanu. Ja personai piederošās mantas vērtība ir lielāka nekā kopējais paradsaistību apjoms, kreditori savas tiesības var īstenot arī piedziņas ceļā – maksātnespējas process tiek pasludināts tikai gadījumā, ja parādnieka manta nav pietiekama visu kreditoru prasījumu segšanai.

Būtiski ņemt vērā, ka fiziskās personas maksātnespējas procesā piedalās visi kreditori un ikviens ir tiesīgs pieteikt savu prasījumu. Respektīvi, maksātnespējas procesa sekas attiecas uz visām personas saistībām, līdz ar to nav iespējams atbrīvoties tikai no atsevišķiem parādiem.

Bankrota procedūras noslēgumā parādniekam pašam ir pienākums sastādīt saistību dzēšanas plānu. Tai pat laikā parādniekam ir tiesības lūgt administratoram juridisko palīdzību saistībā ar fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja nepieciešams, izstrādāt arī fiziskās personas saistību dzēšanas plānu.¹⁰¹ Vienlaikus jāņem vērā, ka par administratora sniegto juridisko palīdzību parādniekam saistību dzēšanas procedūrā administrators saņem atlīdzību, kas nepārsniedz samaksu par valstī nodrošinātās juridiskās palīdzības – juridiskās konsultācijas – sniegšanu.¹⁰²

Sastādot saistību dzēšanas plānu ir jāņem vērā, ka saistību dzēšanas plāna termiņš ir atkarīgs no parādnieka kopējās parāda summas (parāda atlikums pēc segtajām saistībām bankrota procedūrā, ja tiek pārdota parādnieka manta) un parādnieka faktiskajiem ienākumiem, t. i., cik lielu daļu no pēc bankrota procedūras pabeigšanas atlikušajām paradsaistībām parādnieks var segt saistību dzēšanas procedūras laikā.

Ņemot vērā minētos kritērijus, saistību dzēšanas plāna termiņš ir īsāks, ja parādnieks spēj segt 50, 30 vai 20 procentus no kopējās parāda summas, novirzot kreditoriem naudas līdzekļus vienas trešdaļas apmērā un faktiskajiem ienākumiem. Savukārt, ja parādnieka ienākumi ir tik zemi, ka viņš nespēj segt pat 20 procentus, tad saistību dzēšanas plāna termiņš nosakāms garāks un kreditoriem novirzāmi līdzekļi vienas trešdaļas apmērā no faktiskajiem ienākumiem, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas (šobrīd 740 *euro*) mēnesī pirms nodokļu samaksas.¹⁰³ Minētais regulējums ir vērsts uz to, lai pēc iespējas pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus, jo kreditori maksātnespējas procesa rezultātā cieš zaudējumus.

Svarīgi atzīmēt, ka Latvijas Republikas Augstākā tiesa¹⁰⁴ ir atzinusi, ka Maksātnespējas likuma 160. panta 2. punktā definēto pienākumu parādniekam saistību dzēšanas procedūras laikā gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus, var atzīt par pienācīgi izpildītu tikai tad, ja:

¹⁰⁰ Maksātnespējas likuma 128. panta ceturtdā daļa.

¹⁰¹ Maksātnespējas likuma 161. panta 3. punkts

¹⁰² Maksātnespējas likuma 171. panta trešā daļa

¹⁰³ Maksātnespējas likuma 155. pants.

¹⁰⁴ Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 2019. gada 30. septembra lēmuma lietā SPC-23/2019 7. punkts.

1) parādnieks ienākumus ir guvis patstāvīgi (saskaņā ar likumu ienākumu gūšanas pienākums ir parādnieka personiskais pienākums, kuru viņš nav tiesīgs pārlīkt uz trešajām personām);

2) ienākumi gūti likumīgi (piemēram, no algota darba vai saimnieciskās darbības);

3) parādnieks ir darījis visu nepieciešamo, lai ienākumus gūtu atbilstoši savām objektīvajām iespējām, t.i., atbilstoši darba spējām (veselības stāvoklim, izglītībai, specialitātei, profesijai, iepriekšējai darba pieredzei, kā arī iespējām tikt nodarbinātam dzīvesvietas teritorijā u.c.);

4) kreditora prasījumus parādnieks apmierinājis pēc iespējas pilnīgāk.

Tādējādi ienākumu gūšanas faktors, kā arī parādnieka vēlme pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus un darīt visu no sevis atkarīgo, lai gūtu ienākumus, no kuriem varētu veikt maksājumus kreditoriem, ir noteicošais fiziskās personas maksātnespējas procesa sekmīgā norisē.

Visbeidzot norādāms, ka tiesa, izvērtējot saistību dzēšanas plānu, pārbauda, vai plāns atbilst faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, tostarp vai tajā paredzēts pietiekams ienākumu apmērs kreditoru prasījumu segšanai. Vienlaikus būtiska ir parādnieka vēlme un centieni gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām (izglītība, vecums, veselība u.c.).

Līdz ar to tikai tiesa var izvērtēt iespēju piemērot saistību dzēšanas procedūru situācijā, kad persona ir klātienē izglītības ieguvēja un tās vienīgie ienākumi ir apgādnieka zaudējuma pensija. Šobrīd Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā nav tiesu prakses gadījumu, kur parādnieka vienīgie ienākumi būtu apgādnieka zaudējuma pensija, līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienests nevar sniegt informāciju, kā tiesa ir rīkojusies līdzīgos gadījumos. Vienlaikus atkārtoti norādām, ka saistību dzēšanas procedūras laikā kreditoriem novirzāmie naudas līdzekļi nevar būt mazāki kā viena trešdaļa no vienas minimālās mēnešalgas. Tāpat normatīvais regulējums neparedz ierobežojumus kreditoru prasījumu segšanai labprātīgi novirzīt arī vairāk naudas līdzekļus.

Plašāka informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesu ir atrodama Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas maksātnespējas process"](#), kur sniegtas atbildes uz galvenajiem ar fiziskās personas maksātnespējas procesu saistītiem jautājumiem.

Par bērna kopšanas pabalsta novirzīšanu kreditoru prasījumu apmierināšanai¹⁰⁵

- *Bērna kopšanas pabalsts ir valsts sociālais pabalsts, līdz ar to uz to nav vēršama kreditoru piedziņa arī maksātnespējas procesa laikā.*
- *Ne visi ienākumi ārpus darba samaksas ir aizsargāti, proti, piedziņa pieļaujama uz valsts pensijām, valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem (piemēram, vecāku pabalsts u. c.) un atlīdzībām tāpat kā uz darba samaksu.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējam ir uzsākts fiziskās personas maksātnespējas process un norisinās saistību dzēšanas procedūra. Norādīts, ka ienākumu avoti ir darba alga un valsts piešķirtais bērna kopšanas pabalsts.

Nemot vērā minēto, lūgts sniegt skaidrojumu, vai iesniedzējam ir pienākums maksāt saviem kreditoriem saistību dzēšanas procedūras ietvaros vienu trešdaļu no bērna kopšanas pabalsta?

Saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam ir pienākums kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt līdzekļus vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem pēc

¹⁰⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 15. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/65.

nodokļu samaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas.¹⁰⁶

Maksātnespējas likuma 160. panta 2. punkts noteic, ka parādniekam ir pienākums saistību dzēšanas procedūras laikā gūt ienākumus atbilstoši savām spējām, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus. Vienlaikus atbilstoši Maksātnespējas likuma 161. panta 1. punktam saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam ir tiesības paturēt vismaz divas trešdaļas no saviem ienākumiem, lai segtu savas uzturēšanas izmaksas.

Likumdevējs ir noteicis naudas līdzekļus, uz kuriem kreditori nevar vērst piedziņu, un kas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 92. panta trešo daļu un 134. panta otrās daļas 2. punktu nav atsavināmi arī fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 596. pantu kreditori nevar vērst piedziņu uz atsevišķu ienākumu kategorijām¹⁰⁷, t. sk. valsts sociālajiem pabalstiem.

Saskaņā ar Valsts sociālo pabalstu likuma 3. panta pirmās daļas 2. punktu bērna kopšanas pabalsts ir valsts sociālais pabalsts. Minēto pabalstu saskaņā ar Valsts sociālo pabalstu likuma 7. panta pirmo prim daļu piešķir personai, kura kopj bērnu līdz divu gadu vecumam.

Nemot vērā minēto, secināms, ka bērna kopšanas pabalsts ir valsts sociālais pabalsts, līdz ar to uz to nav vēršama kreditoru piedziņa arī maksātnespējas procesa laikā. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka minētais nenozīmē, ka parādnieks, saņemot pabalstu, uz kuru nav vēršama kreditoru piedziņa, daļu no tā nevarētu brīvprātīgi novirzīt kreditoru prasījumu segšanai.

Jāņem vērā, ka ne visi ienākumi ārpus darba samaksas ir aizsargāti, proti, piedziņa pieļaujama uz valsts pensijām, valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem (piemēram, vecāku pabalsts u. c.) un atlīdzībām tāpat kā uz darba samaksu.¹⁰⁸ Respektīvi, ja Jūs saņemat sociālas apdrošināšanas pabalstu – vecāku pabalsts, no tā ir jānovirza viena trešdaļa kreditoru prasījumu segšanai.

Ar valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu veidiem var iepazīties Labklājības ministrijas mājaslapā, sadaļā "Sociālās apdrošināšanas pabalstu veidi".

Par noraidīto protestu sakarā ar fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu¹⁰⁹

- *Ja fiziskās personas maksātnespējas process tika izbeigts sakarā ar tiesas konstatētajiem ierobežojumiem fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanai, tad tiesa pie atkārtota pieteikuma iesniegšanas vērtēs, vai ir pagājuši trīs gadi un vai ir mainījušies faktiskie vai tiesiskie apstākļi attiecībā uz saistībām par kurām tiesa jau ir lēmusi.*

No iesnieguma izriet, ka ar tiesas lēmumu ir noraidīts iesniedzēja fiziskās personas maksātnespējas procesā ieceltā administratora pieteikums par maksātnespējas procesa bankrota procedūras pabeigšanas apstiprināšanu un iesniedzēja pieteikums par saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu un maksātnespējas process izbeigts. Ģenerālprokuratūra lūgumu protestēt iepriekš minēto tiesas lēmumu ir noraidījusi.

¹⁰⁶ Maksātnespējas likuma 155. panta ceturtdā daļa.

¹⁰⁷ Piedziņu nevar vērst uz: 1) atlaišanas pabalstu, apbedīšanas pabalstu, vienreizēju pabalstu mirušā laulātajam, valsts sociālajiem pabalstiem, valsts atbalstu ar celiakiju slimam bērnam, apgādnieka zaudējuma pensiju un atlīdzību par apgādnieka zaudējumu; 2) kompensācijas izmaksām par darbiniekam piederošo instrumentu nolietojanos un citām kompensācijām saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē darba tiesiskās attiecības; 3) darbiniekam izmaksājamām summām sakarā ar komandējumu, pārcelšanu un nosūtīšanu darbā uz citu apdzīvotu vietu; 4) sociālās palīdzības pabalstiem; 5) bērna uzturlīdzekļiem Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērā, kurus, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas lēmumu, maksā viens no vecākiem, kā arī uz Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksājamiem bērna uzturlīdzekļiem.

¹⁰⁸ Civilprocesa likuma 595. panta otrā daļa.

¹⁰⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 11. jūlija vēstule Nr. 1-57n/2025/422.

Nemot vērā iepriekš minēto un iesniegumā norādītos tiesas lēmuma argumentus, lūgts sniegt informāciju par strīda risināšanu.

Maksātnespējas likuma 173. panta pirmā daļa noteic, ka Maksātnespējas kontroles dienests ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros īsteno valsts politiku TAP un maksātnespējas procesa jautājumos, aizsargā darbinieku intereses viņu darba devēja maksātnespējas gadījumā un likumā noteiktajā kārtībā īsteno valsts un sabiedrības interešu aizsardzību TAP un maksātnespējas procesa jautājumos. Savukārt, lai īstenotu šā likuma 173. pantā un citos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, Maksātnespējas kontroles dienests veic Maksātnespējas likuma 174.¹ pantā noteiktos uzdevumus un izmanto 174.² pantā noteiktās tiesības.

Līdz ar to normatīvie akti neparedz Maksātnespējas kontroles dienestam pilnvaras, lai pēc būtības atrisinātu Jūsu iesniegumā minēto jautājumu. Tādēļ Maksātnespējas kontroles dienests var sniegt tikai viedokli par iesniegumā minēto jautājumu tiktāl, lai nodrošinātu vienveidīgas maksātnespējas tiesību piemērošanas prakses veidošanos.

Saistībā ar Jūsu lūgumu norādāms, ka Latvijas Republikas Satversmē un likumā "Par tiesu varu" ir nostiprināts tiesu varas neatkarības princips, kas noteic, ka spriežot tiesu, tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam, tiesu neatkarību garantē valsts.¹¹⁰ Atbilstoši minētajam likumam valsts iestādēm, sabiedriskajām un politiskajām organizācijām, citām juridiskajām un fiziskajām personām ir pienākums respektēt un ievērot tiesu neatkarību un tiesnešu neaizskaramību.¹¹¹ Tiesas spriedumam ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu.¹¹²

Savukārt atbilstoši Civilprocesa likumam¹¹³ vienīgais veids, kā pārbaudīt spēkā stājušos tiesas lēmuma, kuru nav iespējams pārsūdzēt, likumību, ir protesta lūgums, kuru Jūs jau esat izmantojis un tādējādi konkrētais tiesas lēmums ir spēkā un ir izpildāms.

Tā kā konkrētais tiesas lēmums par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu ir stājies spēkā, kā risinājums ir apsverama iespēja iesniegt atkārtotu fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu. Tomēr apsverot šādu iespēju, ir jāņem vērā turpmākais.

No Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā esošās informācijas secināms, ka tiesa, izbeidzot iesniedzēja fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir konstatējusi ierobežojumus fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanai, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 363.²⁹ panta trešajai un ceturtajai daļai, 363.³⁶ panta pirmā daļas 3. punktam ir pamats fiziskās personas maksātnespējas procesa bankrota procedūras un fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanai. Minētais ir būtisks no normatīvajiem aktiem izrietošs arguments, kuru ir konstatējusi tiesa, jo gadījumā, ja tiks iesniegts atkārtots fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikums, tiesa vērtēs vai ir mainījušies faktiskie un tiesiskie apstākļi attiecībā uz saistībām par kurām tiesa jau ir lēmusi, nepiemērojot saistību dzēšanas procedūru parādnieka negodprātīgas rīcības dēļ.

Vienlaikus jāņem vērā, ka Latvijas Republikas Augstākā tiesa¹¹⁴ jautājumā par atkārtota pieteikuma iesniegšanu ir atzinusi: *"Ja pieteikums par maksātnespējas procesa pasludināšanu iesniegts atkārtoti par saistībām, par kurām tiesa jau ir lēmusi, nepiemērojot saistību dzēšanas procedūru parādnieka negodprātīgas rīcības dēļ, un no tā neizriet, ka jautājuma izlemšanai būtiski mainījušies faktiskie vai tiesiskie apstākļi, pieteikums nav pieņemams. Savukārt, gadījumā, ja fakts, ka pieteikums iesniegts atkārtoti, tiek konstatēts jau pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, ierosinātais process ir jāizbeidz."*

Līdz ar to, ja fiziskās personas maksātnespējas process tika izbeigts sakarā ar tiesas konstatētajiem ierobežojumiem fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanai, tad

¹¹⁰ Likuma "Par tiesu varu" 10. pants.

¹¹¹ Likuma "Par tiesu varu" 11. panta pirmā daļa.

¹¹² Likuma "Par tiesu varu" 16. pants.

¹¹³ Civilprocesa likuma 483. pants.

¹¹⁴ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018. gada 26. janvāra lēmums lietā Nr. C68310217, SPC 2/2018.

tiesa pie atkārtota pieteikuma iesniegšanas vērtēs, vai ir pagājuši trīs gadi¹¹⁵ un vai ir mainījušies faktiskie vai tiesiskie apstākļi attiecībā uz saistībām par kurām tiesa jau ir lēmusi.

5. PARĀDNIKĀ MANTA MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ

Par mantojuma pieņemšanu pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas¹¹⁶

- *Ja viena gada laikā pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas mantojumā tiek saņemta manta un tā rezultātā personas finansiālā situācija ir mainījusies tik būtiski, ka varētu segt dzēstās saistības, personai ir pienākums iesniegt tiesā pieteikumu par atbrīvošanas no parādsaistībām dzēšanu.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai, saņemot mantojumu gada laikā pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas, mantojumā saņemtais īpašums ir jāpārdod un daļa no iegūtās summas jānovirza kreditoriem.

Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas, atbrīvojot personu no saistībām, atlikušās saistības, izņemot saistības, kuru dzēšanu Maksātnespējas likums nepieļauj,¹¹⁷ tiek dzēstas un personai zūd pienākums pret kreditoriem.

Tomēr, lai aizsargātu kreditoru intereses, Maksātnespējas likuma 165.¹ pantā ir paredzēts izņēmums no vispārējās kārtības, proti, iespēja atcelt parādnieka atbrīvošanu no saistībām. Lēmumu par atbrīvošanas no saistībām atcelšanu pieņem tiesa, ja gada laikā pēc dienas, kad tiesa lēmusi par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu, ir saņemts pieteikums par parādnieka atbrīvošanas no saistībām atcelšanu. Šis regulējums ir piemērojams fiziskās personas maksātnespējas procesiem, kas uzsākti, sākot ar 2023. gada 15. septembri.¹¹⁸

Parādniekam ir pienākums iesniegt tiesā pieteikumu par atbrīvošanas no saistībām atcelšanu, ja viena gada laikā pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas parādnieka rīcībā ir nonākuši finanšu līdzekļi dzēsto saistību apmērā (piemēram, laimēti loterijā, saņemti mantojumā vai dāvinājumā). Pieteikums iesniedzams nekavējoties, bet ne vēlāk kā mēneša laikā no dienas, kad parādnieka rīcībā nonākuši finanšu līdzekļi dzēsto saistību apmērā.¹¹⁹ Pieteikumu tiesā šajā gadījumā var iesniegt arī kreditors.

Ja tiesa atceļ atbrīvošanu no saistībām, tiek atjaunotas visas saistības, kas bija spēkā pirms tiesas lēmuma par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu. Fiziskās personas maksātnespējas process netiek atjaunots.¹²⁰

Līdz ar to Maksātnespējas likuma regulējums neliedz personai pieņemt mantojumu un neierobežo šīs tiesības. Tomēr, ja viena gada laikā pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanas mantojumā tiek saņemta manta un tā rezultātā personas finansiālā situācija ir mainījusies tik būtiski, ka varētu segt dzēstās saistības, personai ir pienākums iesniegt tiesā pieteikumu par atbrīvošanas no parādsaistībām dzēšanu. Pēc tam, kad tiesa ir pieņēmusi lēmumu par saistību dzēšanas atcelšanu, personai saņemtie līdzekļi jānovirza kreditoru prasījumu segšanai.

Maksātnespējas likumā nav precīzāk noteikts, kā notiek atjaunoto kreditoru saistību segšana, līdz ar to būtu piemērojama vispārējā civiltiesībās pastāvošā kārtība. Proti, personai pašai ir pienākums novirzīt līdzekļus atjaunoto saistību segšanai, savukārt, ja tas netiek darīts, kreditoriem ir tiesības piespiedu izpildes ceļā gūt savu prasījumu apmierinājumu.

¹¹⁵ Maksātnespējas likuma 153. panta otrā daļa.

¹¹⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 21. oktobra vēstule Nr. 1-49n/2025/104.

¹¹⁷ Maksātnespējas likuma 164. panta ceturrtā daļa.

¹¹⁸ Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu 82. punkts.

¹¹⁹ Maksātnespējas likuma 165.¹ panta otrā daļa.

¹²⁰ Maksātnespējas likuma 165.² pants.

Par mantoto naudas līdzekļu novirzīšanu kreditoriem saistību dzēšanas procedūras ietvarā¹²¹

- *Ja saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks saņem mantojumu, kā arī cita veida mantiskas vērtības, piemēram, dāvinājumu, šī parādnieka manta pilnā apmērā ir novirzāma kreditoru prasījumu segšanai.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu, vai fiziskai personai, kurai ir uzsākta fiziskās personas maksātnespēja un tiek pildīts saistību dzēšanas plāns, iegūstot mantojuma tiesības uz naudas summu, kreditoru prasību apmierināšanai jānovirza viena trešdaļa no šīs mantotās naudas?

Fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātspēju.¹²²

Fiziskās personas maksātnespējas process sastāv secīgi no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras.¹²³ Bankrota procedūras ietvaros tiek atsavināta visa parādnieka manta un no iegūtajiem naudas līdzekļiem tiek segti kreditoru prasījumi.¹²⁴ Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 92. panta pirmās daļas 1. punktu par parādnieka mantu atzīstams parādnieka nekustamais īpašums, kustamā manta, tajā skaitā naudas līdzekļi (piemēram, naudas līdzekļu uzkrājumi). Parādnieka mantu fiziskās personas maksātnespējas procesā pārdod administrators. Savukārt saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks novirza vienu trešdaļu no saviem regulārajiem ienākumiem (piemēram, darba samaksa) pēc bankrota procedūras pabeigšanas atlikušo kreditoru prasījumu segšanai.¹²⁵

Parasti saistību dzēšanas procedūra parādnieka mantas pārdošana nav paredzēta, tostarp saistību dzēšanas procedūras laikā aktīvi nedarbojas administrators. Taču, ņemot vērā, ka viens no fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķiem ir pēc iespējas pilnīgāka kreditoru prasījumu apmierināšana no parādnieka mantas¹²⁶, gadījumā, ja parādniekam atklājas īpašuma tiesības saistību dzēšanas procedūras laikā, šāda manta arī ir novirzāma kreditoru prasījumu segšanai. Turklāt, atbilstoši Maksātnespējas likuma 92. panta pirmās daļas 1. punkta un Civillikuma 382. panta definīcijai mantojums ir uzskatāms par parādnieka mantu, nevis regulārajiem ienākumiem

No minētā secināms, ja saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks saņem mantojumu, kā arī cita veida mantiskas vērtības, piemēram, dāvinājumu, šī parādnieka manta pilnā apmērā ir novirzāma kreditoru prasījumu segšanai.

Lai nodrošinātu normatīvajiem aktiem atbilstošo maksātnespējas procesa norisi, ja saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks saņem mantojumā, piemēram, nekustamo īpašumu, kustamo mantu vai citus aktīvus, nekavējoties jāinformē administrators. Administrators izvērtēs situāciju un lems par saņemtā mantojuma pārdošanu, lai iegūtos līdzekļus varētu izmantot kreditoru prasījumu segšanai.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka atbilstoši Maksātnespējas likuma 162. pantam, palielinoties ienākumiem, parādniekam ir pienākums grozīt saistību dzēšanas plānu. Pretēja rīcība no parādnieka puses saistību dzēšanas procedūras ietvaros var tikt vērtēta kā

¹²¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 9. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/62.

¹²² Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

¹²³ Maksātnespējas likuma 128. panta trešā daļa.

¹²⁴ Maksātnespējas likuma 138. panta pirmās daļas 1. punkts un 147. pants.

¹²⁵ Maksātnespējas likuma 128. panta piektā daļa.

¹²⁶ Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

negodprātīga, kas savukārt var rezultēties ar negatīvām sekām, proti, saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu, neatbrīvojot parādnieku no saistībām.

6. PĀRROBEŽU MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

Par konta atvēršanu ārpus Latvijas Republikas reģistrētajām kredītiestādēm¹²⁷

- *Gadījumā, ja administrators atvērs norēķinu kontu juridiskās personas maksātnespējas procesā ārpus Latvijas Republikas reģistrētā kredītiestādē, administratoram, atbilstoši Maksātnespējas likuma 6. panta 7. punktam, nodrošinot parādnieka maksātnespējas procesa atklātību un caurskatāmību, par to arī ir nepieciešams informēt parādnieka kreditorus un Maksātnespējas kontroles dienestu.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējam kā juridiskās personas administratoram nav izdevies atrast kredītiestādi, kas būtu gatava sadarboties ar parādnieku. Ņemot vērā minēto, lūgts sniegt viedokli par darbībām, kādas administrators varētu veikt, lai sekmētu norēķinu konta atvēršanu un turpinātu realizēt maksātnespējas procesu. Vienlaikus jautāts, vai ir rasts risinājums šādām situācijām, kad maksātnespējas procesa ietvaros administratoram nav iespējas atvērt norēķinu kontu kredītiestādē.

Tāpat iesniegumā norādīts, ka no VID reģistrētajiem norēķinu kontiem ir redzams, ka parādniekam atvērts norēķinu konts Čehijas Republikā reģistrētā kredītiestādē FIO Bank A.S. No maksātnespējas procesā iegūtās informācijas redzams, ka minētajā norēķinu kontā visticamāk atrodas parādnieka piederoši naudas līdzekļi.

Administrators vairākkārtīgi ir sūtījis FIO Bank lūgumu sniegt informāciju par kontā esošo naudas līdzekļu atlikumu, kā arī lūgumu sniegt informāciju par to kādas darbības ir jāveic, lai pārņemtu paraksttiesības bankā. Kredītiestāde ir sniegusi atbildi, kurā norāda, ka, lai saņemtu nepieciešamo informāciju, tā jāpieprasa izmantojot attiecīgo Čehijas Republikas valsts iestādi.

Atbildes vēstulē nav norādīts kādā Čehijas Republikas valsts iestādē ir jāvērsas, lai saņemtu ziņas par konta stāvokli. Konkrētu valsts iestādi administratoram nevarēja norādīt arī bankas darbinieks. Administrators vērsās ar lūgumu pēc palīdzības Latvijas Republikas vēstniecībā Čehijā un Čehijas Republikas vēstniecībā Latvija. Neviena no minētajām iestādēm nav varējusi norādīt kādā iestādē administratoram ir jāvērsas ar lūgumu izsniegt informāciju par konta stāvokli.

Ņemot vērā iesniegumā sniegto faktisko apstākļu izklāstu, lūgts norādīt kādā Čehijas Republikas kompetentā iestādē un ar kādu lūgumu administratoram būtu jāvērsas, lai saņemtu informāciju par norēķinu kontu, kas uz parādnieka vārda atvērts Čehijas Republikā reģistrētā kredītiestādē.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 95. panta ceturto daļu naudas līdzekļi, kurus administrators saņem, pārvaldot parādnieka mantu, noguldāmi kredītiestādes parādnieka kontā. Juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros administrators veic visa veida darbības ar naudas līdzekļiem, izmantojot kredītiestādes parādnieka norēķinu kontu. Tiesību normā ietverta prasība atvērt speciālu kontu parādnieka maksātnespējas procesā ir noteikta ar mērķi nodrošināt skaidru un pārskatāmu naudas līdzekļu plūsmu konkrētā maksātnespējas procesā.

Savukārt Kredītiestāžu likuma 1. panta otrās daļas 1. punktā norādīts, ka termins kredītiestāde lietojams Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija regulas (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām 4. panta 1. punkta 1. apakšpunkta izpratnē.

¹²⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 30. oktobra vēstule Nr. 1-57n/2025/621.

Jāatzīmē, ka Maksātnespējas likuma 95. panta ceturrtā daļa nesatur specifisku norādi, ka kredītiestādei ir jābūt reģistrētai Latvijas Republikā. Ievērojot minēto, ja no vairākām Latvijā reģistrētajām kredītiestādēm ir saņemts atteikums atvērt kontu uz parādnieka vārda, vai konta atvēršanas izmaksas ir nesamērīgi augstas, pastāv iespēja atvērt norēķinu kontu arī ārpus Latvijas Republikas reģistrētajā kredītiestādē¹²⁸ un izmantot to parādnieka maksātnespējas procesā.

Maksātnespējas kontroles dienests vērš uzmanību, ka gadījumā, ja administrators atvērs norēķinu kontu juridiskās personas maksātnespējas procesā ārpus Latvijas Republikas reģistrētā kredītiestādē, administratoram, atbilstoši Maksātnespējas likuma 6. panta 7. punktam, nodrošinot parādnieka maksātnespējas procesa atklātību un caurskatāmību, par to arī ir nepieciešams informēt parādnieka kreditorus un Maksātnespējas kontroles dienestu.

Attiecībā uz jautājumu par kompetento valsts iestādi Čehijas Republikā norādām, ka no iesnieguma pielikumiem izriet, ka konsuls (Latvijas Republikas vēstniecības Čehijas Republikā) savā atbildes vēstulē Jums ir norādījis, ka kompetentā iestāde maksātnespējas jautājumos Čehijas Republikā ir Tieslietu ministrija.

Nemot vērā minēto, iesniedzējs tiek aicināts vērsties Čehijas Republikas [Tieslietu ministrijā](#) ar lūgumu izsniegt nepieciešamo informāciju par norēķinu kontu, kas atvērts uz parādnieka vārda Čehijas kredītiestādē FIO Bank.

Par parādsaistību dzēšanu attiecībā uz Lielbritānijā izbeigtu maksātnespējas procesu un kreditora neinformēšanas sekām¹²⁹

- *Ja kreditors nav ticis pienācīgi informēts par maksātnespējas procesa uzsākšanu un prasījumu pieteikšanas iespējām, šāds apstāklis var būt pamats kreditoram tiesvedībā apstrīdēt saistību dzēšanu un pieprasīt prasījuma izpildi.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu par to, vai parādsaistības tiek dzēstas arī pret kreditoru, pamatojoties uz Lielbritānijā izieto maksātnespējas procesu, neskatoties uz to, ka administrators nav informējis kreditoru par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

ES dalībvalstīs pārrobežu maksātnespējas process tiek regulēts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulu (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām (turpmāk šajā skaidrojumā – Regula), kas ir tieši piemērojama. Regulas noteikumi paredz, ka nolēmumiem par galvenās maksātnespējas procedūras uzsākšanu ir tādas pašas tiesiskās sekas visās dalībvalstīs kā procedūras sākšanas valstī, un šādu nolēmumu atzīšana notiek tūlītēji un bez turpmākām formalitātēm. Attiecīgi minētā tiesas nolēmuma spēkā esamība citā dalībvalstī neprasa papildu pārbaudes vai pārskatīšanu.

No minētā regulējuma izriet, ka visas parādsaistības, kas tikušas norādītas parādnieka maksātnespējas procesa pieteikumā, tiek formāli dzēstas, ņemot vērā citas dalībvalsts pieņemto nolēmumu un attiecīgais nolēmums ir atzīstams Latvijā bez papildu formalitātēm.

Vienlaikus viens no Regulas mērķiem ir tiesiskās palāvības un darījumu drošības aizsargāšana pārrobežu maksātnespējas gadījumā. Regula respektē un aizsargā to kreditoru tiesības, kas atrodas citās dalībvalstīs. Atbilstoši Regulas 54. panta 1. punktam, tiklīdz kādā dalībvalstī ir sāktas maksātnespējas procedūra, šīs valsts tiesa, kurai ir piekritība, vai tās ieceltais administrators nekavējoties informē zināmos ārvalstu kreditorus.

¹²⁸ Latvijas banka. Pieejams: <https://uzraudziba.bank.lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/pakalpojumu-sniedzeji-no-eez/pakalpojumu-sniegsanas-briviba/?l=1> - aplūkots 24.10.2025.

¹²⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. septembra vēstule Nr. 1-49n/2025/89.

Latvijas Republikas Augstākā tiesa savulaik ir norādījusi, ka maksātnespējas procedūras uzsākšana un izbeigšanas sekas nevar ietekmēt kreditoru, kurš nav ticis informēts par maksātnespējas procedūru un kreditora prasījuma pieteikšanu.¹³⁰

Tādējādi, ja kreditors nav ticis pienācīgi informēts par maksātnespējas procesa uzsākšanu un prasījumu pieteikšanas iespējām, šāds apstāklis var būt pamats kreditoram tiesvedībā apstrīdēt saistību dzēšanu un pieprasīt prasījuma izpildi. Kreditoru neinformēšana par maksātnespējas procesa uzsākšanu rada atkāpšanās pamatu no vispārējās ES dalībvalstī pabeigtā maksātnespējas procesa seku atzīšanas kārtības un šādu gadījumu izvērtēšana ir jāveic katrā konkrētajā situācijā individuāli, ņemot vērā faktiskos apstākļus.

Vienlaikus jānorāda, ka praksē gadījumos, kad kreditors nav ticis informēts par maksātnespējas procesa uzsākšanu citā ES dalībvalstī, kreditoram ir iespēja aktīvi aizstāvēt savas tiesības par parādsaistību izpildi pret parādnieku izpildu procesā atkarībā no zvērināta tiesu izpildītāja lēmuma par izpildu lietvedības izbeigšanu vai turpināšanu. Aicinām iespēju robežās informēt piedziņas procesa dalībniekus par iespējām aizsargāt savas tiesības.

Par minimālo mēnešalgu fiziskās personas maksātnespējas procesā, ja parādnieks strādā ārvalstīs¹³¹

- *Ja persona maksātnespējas procesa laikā gūst ienākumus ārvalstīs (piemēram, Lielbritānijā), šī fakta dēļ nav pamata pielīdzināt minimālo mēnešalgu attiecīgās ārvalsts noteikumiem. Vienīgais salīdzināmais kritērijs, kas attiecināms saistību dzēšanas plāna izpildē, ir Latvijas normatīvajos aktos noteiktā minimālā mēnešalga, jo saistību dzēšanas plāna izpilde notiek Latvijas Republikas tiesību sistēmas ietvaros.*

Iesniegumā norādīts, ka ar Rīgas pilsētas tiesas lēmumu iesniedzēja fiziskās personas maksātnespējas procesā tika pabeigta bankrota procedūra un apstiprināts saistību dzēšanas plāns, kas sastādīts atbilstoši Maksātnespējas likuma 155. panta ceturtās daļas 2. punkta noteikumiem. Lūgts skaidrot, vai minētās normas izpratnē ar "minimālo mēnešalgu" ir saprotama Latvijas Republikā noteiktā minimālā mēnešalga, kā arī – vai gadījumos, kad maksātnespējas procesa laikā persona strādā ārvalstīs, piemērojama konkrētās ārvalsts noteiktā minimālā mēnešalga.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 155. panta ceturtās daļas 2. punktu, saistību dzēšanas plānā ir paredzams, ja persona no savas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ nav spējīga segt otrajā un trešajā daļā minēto prasījumu apmēru, tad saistību dzēšanas laikā kreditoru prasījumu segšanai tiek novirzīti līdzekļi vienas trešdaļas apmērā no ienākumiem pēc nodokļu nomaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu nomaksas.

Minētajā tiesību normā jēdziens "minimālā mēnešalga" nav papildus konkretizēts, tomēr, ņemot vērā likuma piemērošanas teritoriālo principu un valsts iekšējo normatīvo regulējumu, ar minimālo mēnešalgu šīs normas izpratnē jāsaprot Latvijas Republikā noteiktā minimālā mēnešalga, kas tiek noteikta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem (šobrīd 740 euro).¹³²

Tādējādi, ja persona maksātnespējas procesa laikā gūst ienākumus ārvalstīs (piemēram, Lielbritānijā), šī fakta dēļ nav pamata pielīdzināt minimālo mēnešalgu attiecīgās ārvalsts noteikumiem. Vienīgais salīdzināmais kritērijs, kas attiecināms saistību dzēšanas plāna izpildē,

¹³⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 26. februāra spriedums lietā Nr.C19056212, SKC–77/2016.

¹³¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 5. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/75.

¹³² Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumi Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu".

ir Latvijas normatīvajos aktos noteiktā minimālā mēnešalga, jo saistību dzēšanas plāna izpilde notiek Latvijas Republikas tiesību sistēmas ietvaros.

Būtiski uzsvērt, ja saistību dzēšanas plāna izpildes laikā Latvijas Republikā noteiktā minimālā mēnešalga tiek palielināta, tad arī saistību dzēšanas plānā noteiktais maksājumu apmērs tiek pārrēķināts atbilstoši aktuālajai minimālajai mēnešalgai. Tas nozīmē, ka personai, kas turpina saistību dzēšanas plāna izpildi, ir pienākums veikt piemaksu kreditoriem, lai nodrošinātu, ka tiek saglabāts prasītais minimālais maksājuma sliekšnis – proti, ne mazāk kā viena trešdaļa no aktuālās minimālās mēnešalgas pirms nodokļu nomaksas. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad ir pabeigta bankrota procedūra (kā norādīts iesniegumā - 2023. gadā), bet projektiem tiek pildīts saistību dzēšanas plāns.

Par Skotijā pasludināta maksātnespējas procesa atzīšanu¹³³

- *Maksātnespējas process noris atbilstoši attiecīgās valsts nacionālajiem tiesību aktiem, un Regula aizsargā to kreditoru tiesības, kas atrodas citās dalībvalstīs. Līdz ar to, tiklīdz kādā dalībvalstī ir sākts maksātnespējas process, šīs valsts tiesai, kurai ir piekritība, vai tās ieceltajam administratoram ir pienākums nekavējoties informēt zināmos ārvalstu kreditorus ar individuālu paziņojumu.*

Iesniegumā norādīts, ka 2015. gadā Skotijā iesniedzējs pabeidza fiziskās personas maksātnespējas procesu un tika atzīta par bankrotējušu. Iesniegumā norādīts, ka parādpiedzinēju kompānijas turpina sūtīt paziņojumus par parādu atmaksu, neskatoties uz to ka iesniedzējs viņiem vairākas reizes nosūtīja savu bankrota sertifikātu. Tāpat ir piesaistīta arī Lielbritānijas parādpiedzinēju kompānija.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulu (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām (turpmāk šajā skaidrojumā – Regula) ES nolēmumam, ar ko sāk galveno maksātnespējas procedūru vienā ES dalībvalstī, bez turpmākām formalitātēm ir tādas pašas sekas visās citās ES dalībvalstīs. Šāda nolēmuma atzīšana ir obligāta un tūlītēja, bez jebkādas vajadzības pārskatīt no jauna vai pārbaudīt procedūras sākšanas valsts nolēmumu. Tas nozīmē, ka Latvijas institūcijām nav jāpieņem lēmums par ES dalībvalsts kompetentās institūcijas lēmuma atzīšanu, jo šis lēmums ir spēkā Latvijā kopš tā pasludināšanas brīža.

Tāpat kompetentās institūcijas nolēmuma spēkā esamībai citā ES dalībvalstī nav nepieciešamas nekādas turpmākas formalitātes, tajā skaitā ziņu publicēšana publiskajos reģistros.

Apvienotā Karaliste 2020. gada 31. janvārī izstājās no ES, nosakot pārejas periodu no 2020. gada 31. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, kas paredz, ka Regulu piemēro maksātnespējas procedūrām un Regulas 6. panta 1. punktā minētajām prasībām ar nosacījumu, ka tiesvedība pamatlietā sāka līdz pārejas perioda beigām.¹³⁴

Līdz ar to persona, kurai Skotijā pasludināts maksātnespējas process līdz 2020. gada 31. decembrim, var īstenot savas tiesības, iesniedzot Skotijas kompetentās institūcijas nolēmumu (par maksātnespējas pasludināšanu vai izbeigšanu) un tā apliecinātu tulkojumu valsts valodā zvērinātam tiesu izpildītājam, kreditoram vai jebkurai citai fiziskajai un juridiskajai personai, un tas šīm personām ir tikpat saistošs kā tad, ja šo nolēmumu būtu pasludinājusi Latvijas tiesa.

Vienlaikus norādāms, ka maksātnespējas process noris atbilstoši attiecīgās valsts nacionālajiem tiesību aktiem, un Regula aizsargā to kreditoru tiesības, kas atrodas citās dalībvalstīs. Līdz ar to, tiklīdz kādā dalībvalstī ir sākts maksātnespējas process, šīs valsts tiesai,

¹³³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 10. jūlija vēstule Nr. 1-49n/2025/63.

¹³⁴ Līguma par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES un Eiropas Atomenerģijas kopienas 67. panta trešās daļas c) apakšpunkts.

kurai ir piekritība, vai tās ieceltajam administratoram ir pienākums nekavējoties informēt zināmos ārvalstu kreditorus ar individuālu paziņojumu.¹³⁵

Nemot vērā minēto, aicinām vēlreiz iesniegt kreditoram kompetentās iestādes nolēmumu (ar tulkojumu valsts valodā), kas apliecina, ka Jums maksātnespējas process ir pabeigts un tā norisē ir ievērotas Regulas prasības.

7. CITI AR MAKSĀTNESPĒJAS TIESĪBĀM SAISTĪTI JAUTĀJUMI

Par personas datu izpaušanu kreditoru reģistrā¹³⁶

- *Administrators veiktā datu apstrāde ir atbilstoša Datu regulai, savukārt informācijas saņēmēji (kreditori) konkrēto informāciju nevar izmantot citiem mērķiem, ja vien nav piemērojams kāds no Datu regulā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs izsaka bažas par fiziskas personas datu izpaušanu kreditoru prasījumu reģistrā maksātnespējas procesā. Iesniegumā jautāts, vai fiziskas personas kontaktinformācija (adrese, tālruņa numurs, e-pasts) ir norādāma un izpaužama citiem kreditoriem pilnā apjomā.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 78. panta otro daļu administratoram, sagatavojot un izsūtīt kreditoru prasījumu reģistru, ir jānorāda kreditoru – fizisko personu – identifikācijas dati, t.i., vārds, uzvārds, personas kods. Elektroniskajā maksātnespējas uzskaites sistēmā, ievadot datus par kreditoriem – fiziskām personām, ir jānorāda arī to e-pasts.

Vienlaikus normatīvais regulējums paredz, ka kreditoru prasījumu reģistrā esošā informācija, kas satur kreditoru – fizisko personu identificējošus datus, tiek nosūtīta visiem kreditoriem, kā arī Maksātnespējas kontroles dienestam, tiesai, kura pasludinājusi attiecīgo maksātnespējas procesu, un parādnieka pārstāvim.¹³⁷

Šāda informācijas nodošana ir nepieciešama, jo atbilstoši Maksātnespējas likuma 80. panta otrajai daļai, jebkurš kreditors ir tiesīgs pārsūdzēt tiesā administratora lēmumu par cita kreditora prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu. Sūdzības iesniegšanas pamats, cita starpā, var būt arī administratora personīgā ieinteresētība konkrēta kreditora prasījuma atzīšanā vai neatzīšanā. Līdz ar to, lai varētu efektīvi īstenot savas tiesības, kreditoriem ir jābūt iespējai iepazīties ar pilnu kreditoru prasījumu reģistru un tajā ietverto informāciju par citiem kreditoriem. Turklāt saskaņā ar Maksātnespējas likuma 80. panta ceturto daļu sūdzības šādos gadījumos kreditori iesniedz tiesai patstāvīgi. Tas nozīmē, ka kreditoru prasījumu reģistrā norādītā informācija kalpo par būtisku instrumentu, lai katrs kreditors varētu izvērtēt administratora rīcību un nepieciešamības gadījumā aizsargāt savas intereses tiesā.

No minētā izriet, ka likumdevējs ir izvērtējis Maksātnespējas likuma atbilstību datu aizsardzības prasībām, proti, kāda informācija par kreditoriem un maksātnespējas procesu ir pieejama procesā iesaistītajām personām, lai sasniegtu Maksātnespējas likuma mērķi.

Saņemot kreditoru prasījumu reģistru, katrs kreditors ir uzskatāms par saņēmēju [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas \(ES\) 2016/679 \(2016. gada 27. aprīlis\) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK \(Vispārīgā datu aizsardzības regula\)](#) (turpmāk šajā skaidrojumā – Datu regula) 4. panta 9. apakšpunkta izpratnē un saņem informāciju, t.sk. – citu kreditoru datus.

¹³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām 54. panta 1. punkts.

¹³⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 7. novembra vēstule Nr. 1-49n/2025/108.

¹³⁷ Maksātnespējas likuma 78. panta trešā daļa.

Tādējādi kreditoram ir pienākums izmantot saņemto informāciju tikai noteiktiem mērķiem – sūdzības par cita kreditora prasījumu iesniegšanai, ievērojot Datu regulas 5. un 6. pantā noteiktos personas datu apstrādes principus un tiesiskos pamatus.

Ja kreditors izmanto saņemto informāciju citiem (nelikumīgiem) mērķiem, t. i., veic citu Maksātnespējas likumā neparedzēto datu apstrādi, viņš kļūst par pārzini un atbild par datu aizsardzības noteikumu ievērošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Ievērojot minēto, administratora veiktā datu apstrāde konkrētajā gadījumā ir atbilstoša Datu regulai, savukārt informācijas saņēmēji (kreditori) konkrēto informāciju nevar izmantot citiem mērķiem, ja vien nav piemērojams kāds no Datu regulā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem.

Par kreditora tiesībām, ja parādnieka saistības nodrošinātas ar hipotēku uz trešajai personai piederošu nekustamo īpašumu¹³⁸

- *Kreditoram jebkurā gadījumā ir saistošs patvaļas aizlieguma princips un labticības princips parādnieka maksātnespējas procesā, proti, procesu nedrīkst izmantot, lai netaisnīgi iedzīvotos.*
- *Maksātnespējas procesā administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas veiktos darījumus.*
- *Maksātnespējas likumā nav paredzēta iespēja atsavināt trešajām personām piederošu mantu parādnieka saistību segšanai, līdz ar to pat gadījumā, ja kreditoram iesniegumā aprakstītajā situācijā tiktu piešķirts nodrošinātā kreditora statuss, maksātnespējas procesa ietvaros nebūtu iespējams gūt apmierinājumu no trešajai personai piederošā nekustamā īpašuma, jo administratoram nav tiesību pārdot trešajai personai piederošu nekustamo īpašumu kreditoru prasījumu segšanai parādnieka maksātnespējas procesā.*

No iesnieguma izriet, ka parādnieks pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas ir pārrēģistrējis trešajai personai nekustamo īpašumu kopā ar hipotēku, kas par labu kreditoram agrāk reģistrēta uz attiecīgo nekustamo īpašumu.

Lūgts sniegt viedokli, vai paralēli parādnieka maksātnespējas procesam kreditoram, kuram par labu nostiprināta hipotēka, ir tiesības veikt darbības, lai gūtu sava prasījuma apmierinājumu no trešajai personai piederošā nekustamā īpašuma.

Gadījumā, ja kreditoram šādu tiesību nav, lūgts sniegt skaidrojumu par to, kā hipotekārā kreditora tiesības īstenojamas parādnieka maksātnespējas procesā.

Par nodrošināto kreditoru maksātnespējas procesā ir uzskatāms kreditors, kura prasījuma tiesības pret parādnieku vai trešo personu ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku uz parādnieka mantu.¹³⁹

Fakts, ka hipotēka ir reģistrēta uz parādnieka mantu, ir obligāts priekšnoteikums, lai kreditors būtu uzskatāms par nodrošināto kreditoru Maksātnespējas likuma izpratnē. Maksātnespējas procesā parādnieka mantas sastāvā neietilpst trešajām personām piederoša manta¹⁴⁰, līdz ar to kreditors, kura saistības pret parādnieku maksātnespējas procesa norises laikā ir nostiprinātas ar hipotēku uz trešajai personai piederošu īpašumu konkrētajā maksātnespējas procesā nevar tikt uzskatīts par nodrošināto kreditoru.

Maksātnespējas likumā nav paredzēta iespēja atsavināt trešajām personām piederošu mantu parādnieka saistību segšanai, līdz ar to pat gadījumā, ja kreditoram iesniegumā aprakstītajā situācijā tiktu piešķirts nodrošinātā kreditora statuss, maksātnespējas procesa ietvaros nebūtu iespējams gūt apmierinājumu no trešajai personai piederošā nekustamā

¹³⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 17. oktobra vēstule Nr. 1-49n/2025/101.

¹³⁹ Maksātnespējas likuma 7. panta pirmā daļa.

¹⁴⁰ Maksātnespējas likuma 92. panta pirmā daļa un 94. pants.

īpašuma, jo administratoram nav tiesību pārdot trešajai personai piederošu nekustamo īpašumu kreditoru prasījumu segšanai parādnieka maksātnespējas procesā.¹⁴¹

Kaut arī iesniegumā minētajā situācijā kreditors parādnieka maksātnespējas procesā nevar tikt uzskatīts par nodrošināto kreditoru, tas neierobežo kreditora tiesības iesniegt administratoram kreditora prasījumu, lai maksātnespējas procesā iegūtu nenodrošinātā kreditora statusu. Turklāt tas pat ir kreditora interesēs, lai nepieļautu noilguma iestāšanos neiesniegtajam kreditora prasījumam.¹⁴²

Tiesības iesniegt kreditora prasījumu, iegūstot nenodrošinātā kreditora statusu, izriet no parādnieka saistības pret kreditoru, kuru parādnieks nav sedzis. Lai arī maksātnespējas procesā nav iespējams segt prasījumus no mantas, kas pieder trešajai personai, tomēr kreditoram jebkurā gadījumā saglabājas tiesības, kas izriet no parādnieka neizpildītās saistības pašas par sevi.

Tādējādi tiek nodrošināts, ka Maksātnespējas likumā paredzētā regulējuma ietvaros vienlaikus tiek gan ievērotas trešās personas tiesības uz īpašumu, gan nodrošināta iespēja kreditoram nenodrošinātā kreditora statusā piedalīties parādnieka maksātnespējas procesā.

Savukārt par kreditora tiesībām veikt darbības paralēli parādnieka maksātnespējas procesam, lai gūtu sava prasījuma apmierinājumu no trešajai personai piederošā nekustamā īpašuma, ir norādāms turpmākais.

Minētais jautājums attiecas uz kreditora tiesībām ārpus maksātnespējas procesa gūt sava prasījuma apmierinājumu no personas, kas nav parādnieks Maksātnespējas likuma izpratnē, un šī situācija nav tieši regulēta Maksātnespējas likumā.

Pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas stājas spēkā ierobežojums kreditoram veikt izpildu darbības pret parādnieku, tiek izbeigtas arī pirms procesa uzsāktās sprieduma izpildes lietvedības, tāpat nodrošinātajam kreditoram divus mēnešus pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas ir aizliegts prasīt ieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu.¹⁴³ Visi minētie ierobežojumi attiecas uz parādnieka mantu un to mērķis ir aizsargāt kreditoru kopuma intereses.

Darbību veikšana, lai ārpus maksātnespējas procesa saņemtu prasījuma apmierinājumu no trešās personas, pati par sevi neaizskar parādnieka mantu, līdz ar to uz to nav attiecināmi iepriekš minētie ierobežojumi, kas stājas spēkā pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Atbilstoši tiesību saglabāšanas principam kreditoru tiesību ierobežojums, kas noteikts procesa ietvaros, nevar būt lielāks, kā ir nepieciešams attiecīgā procesa mērķa sasniegšanai.¹⁴⁴ Nav pamata uzskatīt, ka maksātnespējas procesa mērķa sasniegšanai būtu nepieciešams ierobežot kreditora tiesības savu prasījumu pret parādnieku apmierināšanai vērsties pret trešajām personām, ja kreditoram šādas tiesības ir un tās ir iegūtas pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Līdz ar to vispārīgi vērtējot pret trešo personu iesniegumā aprakstītajā situācijā ir pieļaujama. Pretējā gadījumā, ņemot vērā, ka kreditors aprakstītajā situācijā nav uzskatāms par nodrošināto kreditoru maksātnespējas procesā, kreditoram tiktu nepamatoti ierobežotas tiesības, kas izriet no reģistrētās hipotēkas.

Vienlaikus jāņem vērā, ka kreditoram jebkurā gadījumā ir saistošs patvaļas aizlieguma princips un labticības princips parādnieka maksātnespējas procesā, proti, procesu nedrīkst izmantot, lai netaisnīgi iedzīvotos.¹⁴⁵ Līdzekļi, kas no trešās personas nekustamā īpašuma tiek gūti prasījuma pret parādnieku apmierināšanai, samazina arī atlikušā kreditora prasījuma apmēru maksātnespējas procesā. Gadījumā, ja kreditors ir pilnībā apmierinājis savu prasījumu pret parādnieku no trešajai personai piederošā nekustamā īpašuma, zūd arī pamats, lai saņemtu

¹⁴¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 29. novembra lēmuma lietā Nr. SPC-18/2016 12. punkts.

¹⁴² Maksātnespējas likuma 73. panta otrā daļa.

¹⁴³ Maksātnespējas likuma 63. pants.

¹⁴⁴ Maksātnespējas likuma 6. panta 1. punkts.

¹⁴⁵ Maksātnespējas likuma 6. panta 8. punkts.

līdzekļus parādnieka maksātnespējas procesā.

Tāpat jāņem vērā, ka maksātnespējas procesā administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas veiktos darījumus. Izvērtēšana jo sevišķi ir nepieciešama darījumiem, ar kuriem parādnieks neilgi pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas ir pāreģistrējis aktīvus trešajai personai, tādējādi samazinot parādnieka aktīvus. Administratoram ir pienākums pārliecināties, vai parādnieka veiktās darbības ir tiesiskas un ar tām netika nodarīti zaudējumi kreditoriem, gadījumā, ja zaudējumi tiek konstatēti, administratoram ir pienākums celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Līdz ar to kreditora interesēs ir savlaicīgi pārliecināties par to, vai administrators šādu prasību jau nav cēlis un vai nav plānots to celt par darījumu, kura rezultātā trešā persona ieguvusi nekustamo īpašumu, kas apgrūtināts ar hipotēku.

Papildus ir norādāms, ka situācijā, kurā parādnieks pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas ir atsavinājis ar hipotēku apgrūtinātu īpašumu trešajai personai, paaugstinās risks hipotekārajam kreditoram zaudēt iespēju saņemt sava prasījuma apmierinājumu no konkrētā nekustamā īpašuma. Tādēļ kreditora interesēs ir jau savlaicīgi nodrošināt, piemēram, nostiprinot aizlieguma atzīmi konkrētā īpašuma atsavināšanai, ka ar hipotēku apgrūtinātais nekustamais īpašums netiks atsavināts trešajai personai un parādnieka maksātnespējas gadījumā kreditors varēs iegūt nodrošinātā kreditora statusu.

Par maksātnespējas procesa pieteikuma veidlapu¹⁴⁶

- *Pieteikuma iesniegšanai nepastāv vienots paraugs vai veidlapa, pieteikumu var sagatavot brīvā rakstveida formā, iekļaujot tajā Civilprocesa likumā noteikto nepieciešamo informāciju. Pieteikumu tiesā var iesniegt klātienē papīra formā vai elektroniski tiešsaistes sistēmā.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai ir pieejama maksātnespējas procesa pieteikuma veidlapa.

Maksātnespējas procesa pieteikums tiesai ir jāsagatavo rakstveida formā un tajā ir jānorāda Civilprocesa likumā noteiktā informācija atbilstoši tam, vai pieteikums ir par fiziskās personas vai par juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma saturs ir ietverts Civilprocesa likuma 363.²³ pantā, savukārt juridiskās personas pieteikuma saturs ir noteikts Civilprocesa likuma 363.² un 363.³ pantā atkarībā no tā, vai pieteikumu iesniedz kreditors vai pats parādnieks.

Pieteikuma iesniegšanai nepastāv vienots paraugs vai veidlapa, pieteikumu var sagatavot brīvā rakstveida formā, iekļaujot tajā Civilprocesa likumā noteikto nepieciešamo informāciju. Pieteikumu tiesā var iesniegt klātienē papīra formā vai elektroniski tiešsaistes sistēmā.¹⁴⁷ Pieteikumu elektroniski var iesniegt tiešsaistes sistēmā E-lieta, precīzāku informāciju par šī rīka izmantošanas iespējām var uzzināt Tiesu administrācijas tīmekļa vietnē, sadaļā "[Iesniegumi tiesai](#)".

Savukārt ar plašāku informāciju gan par fiziskās, gan juridiskās personas maksātnespējas procesu ir iespējams iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta [tīmekļa vietnē](#).

Gadījumā, ja pēc iepazīšanās ar pieejamo informāciju, tomēr ir nepieciešama palīdzība maksātnespējas procesa pieteikuma sagatavošanā, aicinām vērsties pie kvalificēta jurista vai zvērināta advokāta, vai Tiesu administrācijā.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma sagatavošanai valsts personām nodrošina juridisko palīdzību, tās saņemšanai nepieciešams vērsties Tiesu administrācijā ar aizpildītu juridiskās palīdzības saņemšanas pieprasījuma [veidlapu](#). Vairāk par valsts

¹⁴⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 9. oktobra vēstule Nr. 1-49n/2025/96.

¹⁴⁷ Civilprocesa likuma 363.²⁴ panta pirmā daļa.

nodrošināto juridisko palīdzību iespējams uzzināt Tiesu administrācijas [tīmekļa vietnē](#). Plašāka informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu ir pieejama Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnes sadaļā "[Infografikas un video](#)".

Par kreditora prasījuma iesniegšanas iespējām¹⁴⁸

- *Kreditora prasījumu maksātnespējas procesā ir iespējams iesniegt elektroniski vai papīra formā, nosūtot to pa pastu.*
- *Kreditora prasījums ir noformējams brīvā formā, tomēr obligāti jānorāda detalizēts apraksts, kurā norādīta informācija par kreditoru un parādnieku, prasījuma pamatojums, veids, summa, kā arī prasījuma rašanās laiks.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, kā fiziskā persona, kurai nav pieejams eParaksts un interneta pieslēgums, var iesniegt kreditora prasījumu.

Kreditora prasījums ir kreditora rakstveida pieteikums, kas iesniedzams gan fiziskās, gan juridiskās personas maksātnespējas procesā, ja personai pret parādnieku ir prasījuma tiesības, kas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 73. panta pirmo daļu jāiesniedz administratoram mēneša laikā no dienas, kad [Maksātnespējas reģistrā](#) veikts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Ja nokavē iepriekš minēto prasījuma iesniegšanas termiņu, savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.¹⁴⁹

Maksātnespējas reģistrs ir visiem pieejams bez maksas, un tā ierakstiem ir publiska ticamība.¹⁵⁰ Reģistrā parādnieku iespējams meklēt pēc reģistrācijas numura, personas koda, nosaukuma vai vārda un uzvārda.

Kreditora prasījumu maksātnespējas procesā ir iespējams iesniegt elektroniski vai papīra formā, nosūtot to pa pastu. Ja kreditors vēlas iesniegt prasījumu elektroniski, visi iesniedzamie dokumenti jāparaksta ar drošu elektronisko parakstu un jānosūta uz administratora elektroniskā pasta adresi (e-adresi) vai e-pastu, kas norādītas Maksātnespējas reģistrā, vai jāiesniedz, izmantojot Elektroniskās maksātnespējas uzskaites sistēmu (EMUS) – elektroniski, autorizējoties (<https://emuspublic.ta.gov.lv/>).

Nemot vērā vēstulē norādīto informāciju par to, ka nav pieejams drošs elektroniskais paraksts un interneta pieslēgums, aicinām sagatavot kreditora prasījumu papīra formā atbilstoši [Maksātnespējas likuma prasībām](#). Šajā gadījumā kreditora prasījums ir jāparaksta pašrocīgi un jānosūta pa pastu uz maksātnespējas administratora prakses vietas adresi, kas norādīta Maksātnespējas reģistrā.

Kreditora prasījums ir noformējams brīvā formā, tomēr obligāti jānorāda detalizēts apraksts, kurā norādīta informācija par kreditoru un parādnieku, prasījuma pamatojums, veids, summa, kā arī prasījuma rašanās laiks. Tāpat jāiesniedz dokumenti, kas pierāda prasījuma esamību un pamatotību. Gadījumā, ja kreditora prasījumu iesniedz kreditoru pārstāvoša persona, pievienojama attiecīga pilnvara, kas apliecina tiesības pārstāvēt kreditoru maksātnespējas procesā.

¹⁴⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 8. oktobra vēstule Nr. 1-49n/2025/93.

¹⁴⁹ Maksātnespējas likuma 73. panta otrā daļa.

¹⁵⁰ Maksātnespējas likuma 12. panta pirmā daļa.

Par kreditora tiesībām parādnieka saistību neizpildes gadījumā¹⁵¹

- *Maksātnespējas likumā ir noteikts, ka juridiskajai personai, ja tā atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, var būt piemērojams TAP un juridiskās personas maksātnespējas process.*

Iesniegumā norādīts, ka Latvijā reģistrētai juridiskajai personai, ar kuru iesniedzējam ir līgumtiesiskas attiecības, 2025. gadā ir reģistrēts aizliegums komercķīlu reģistrā, un kopš šī brīža juridiskā persona nepilda savas saistības.

Norādīts, ka Francijā pastāv procedūra, kurā kreditori var pieteikt savus prasījumus un tikt iekļauti oficiālā kreditoru sarakstā (maksātnespējas, tiesiskās aizsardzības vai likvidācijas procedūras ietvaros).

Lūgts sniegt viedokli par to, kāda līdzvērtīga procedūra kreditoru interešu aizsardzībai pastāv Latvijā, kur un kādā termiņā minētās procedūras ietvaros kreditoriem ir jāpiesaka prasījumi, kā arī, vai pastāv oficiāls kreditoru saraksts, kurā kreditoriem ir jāreģistrējas.

Latvijā tiesiskais regulējums finansiālās grūtībās nonākušā parādnieka saistību izpildes veicināšanai primāri ir noteikts [Maksātnespējas likumā](#). Savukārt, ja parādniekam Latvijā ir kreditori citā ES dalībvalstī, ir piemērojama arī [Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regula \(ES\) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām](#) (turpmāk šajā skaidrojumā – Regula). Viens no Regulas pamatprincipiem ir universāluma princips, kas paredz obligātu, automātisku un tūlītēju galvenās maksātnespējas procedūras un tās seku atzīšanu citās ES dalībvalstīs.

Maksātnespējas likumā ir noteikts, ka juridiskajai personai, ja tā atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, var būt piemērojams TAP un juridiskās personas maksātnespējas process.

TAP mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.¹⁵² TAP ietvaros parādnieks ar kreditoriem saskaņo un pilda TAP pasākumu plānu, kas ir saistošs gan parādniekam, gan kreditoriem. Pasākumu plānā tiek ietvertas TAP piemērojamās metodes, lai pēc iespējas pilnīgāk segtu kreditoru prasījumus, vienlaikus aizsargājot parādnieku un atjaunojot parādnieka spēju segt saistības.

TAP būtiskākos lēmumus, piemēram, lēmumu par lietas ierosināšanu, pieņem tiesa. Pieteikumu par TAP lietas ierosināšanu tiesā var iesniegt tikai parādnieks, bet ne kreditori.¹⁵³ Gadījumā, ja tiek ierosināta TAP lieta, parādniekam ir pienākums nekavējoties nosūtīt visiem kreditoriem aktuālo kreditoru sarakstu, tādējādi informējot kreditorus par TAP lietas ierosināšanu.¹⁵⁴ TAP nav paredzēta kreditoru prasījumu iesniegšanas kārtība, jo pašam parādniekam ir pienākums gan informēt kreditorus, gan iekļaut tos TAP pasākumu plānā.

Juridiskās personas maksātnespējas process savukārt ir process, kura ietvaros no parādnieka mantas tiek segti kreditoru prasījumi, lai veicinātu parādnieka saistību izpildi.¹⁵⁵ Arī juridiskās personas maksātnespējas procesā būtiskākos lēmumus, piemēram, par maksātnespējas procesa pasludināšanu, pieņem tiesa. Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā var iesniegt gan pats parādnieks, gan arī kreditori.¹⁵⁶

Tiesa pasludina juridiskās personas Maksātnespējas procesu, ja var konstatēt kādu no Maksātnespējas likuma 57. panta pirmajā daļā minētajām pazīmēm. Piemēram, parādnieks nav nokārtojis saistības, kuru pamatparāda summa pārsniedz 4268 euro un kurām ir iestājies

¹⁵¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 12. augusta vēstule Nr. 1-49n/2025/77.

¹⁵² Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā daļa.

¹⁵³ Maksātnespējas likuma 33. panta pirmā daļa.

¹⁵⁴ Maksātnespējas likuma 40. panta pirmā daļa.

¹⁵⁵ Maksātnespējas likuma 4. panta pirmā daļa.

¹⁵⁶ Maksātnespējas likuma 60. panta pirmā daļa.

izpildes termiņš, un kreditors vai kreditori ir izsnieguši vai nosūtījuši uz parādnieka juridisko adresi brīdinājumu par savu nodomu iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, un parādnieks triju nedēļu laikā nav samaksājis parādu vai nav cēlis pamatotus iebildumus pret prasījumu. Minētajā gadījumā brīdinājuma nosūtīšana parādniekam ir priekšnoteikums, lai tiesa pasludinātu maksātnespējas procesu.

Tāpat priekšnoteikums juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai ir juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā.¹⁵⁷

Tiesa pasludinot maksātnespējas procesu, ieceļ administratoru, kuram ir pienākums nodrošināt tiesisku un efektīvu procesa norisi.

Ja parādniekam, kuram pasludināts maksātnespējas process, ir kreditori citā ES dalībvalstī, Regula paredz, ka tiesai vai administratoram ir pienākums par procedūras uzsākšanu informēt zināmos ārvalstu kreditorus.¹⁵⁸

Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas kreditoriem ir tiesības iesniegt administratoram prasījumus pret parādnieku. Ārvalstu kreditori, iesniedzot prasījumu, ir vienlīdzīgi vietējiem kreditoriem, nav pieļaujama situācija, ka ārvalsts kreditoriem nepamatoti tiek radīti apstākļi, kas apgrūtina vai liedz dalību maksātnespējas procesā un kas nav paredzēti Regulā. Ārvalsts kreditoru prasījumu iesniegšana precīzāk ir aprakstīta Regulas 55. pantā, piemēram, nosakot, ka prasījumu var iesniegt, izmantojot standarta veidlapu.¹⁵⁹

Maksātnespējas likumā noteiktais termiņš prasījumu pieteikšanai ir viens mēnesis no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, izņēmuma gadījumā šis termiņš var būt līdz sešiem mēnešiem.¹⁶⁰

Prasījumi ir jāiesniedz administratoram, kuru tiesa ir iecēlusi konkrētajā maksātnespējas procesā. Tiem prasījumiem, kas likumā noteiktajā termiņā netiek iesniegti, iestājas noilgums, un kreditors zaudē savu kreditora statusu.

Juridiskās personas maksātnespējas procesā kreditoriem nav atsevišķi jāreģistrējas kreditoru sarakstā, jo kreditoru prasījumu reģistru, kurā ir ietverti iesniegtie kreditoru prasījumi, kārtos administrators. Kreditoru ierakstīšana tajā ietilpst administratora kompetencē.

Vēršam uzmanību, ka maksātnespējas reģistra ieraksti ir publiski, un maksātnespējas reģistra [tīmekļa vietnē](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1105) ir iespējams pārliacināties, piemēram, par to, vai parādniekam nav ierosināta TAP lieta vai pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process.

¹⁵⁷ Maksātnespējas likuma 62. panta pirmā daļa.

¹⁵⁸ Regulas 54. panta 1. punkts.

¹⁵⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1105>.

¹⁶⁰ Maksātnespējas likuma 73. panta pirmā un otrā daļa.